

TIETÄJÄ 1911

Toimittajalta

(*Pekka Ervast*)

Tammikuu, s. 1-5

„Vanha vuosi on kuollut, eläköön uusi!” Jouluuun saakka kesästä lähtien on luonnon elämä vetänytynyt sisäänpäin, ihminenkin on kääntänyt huomiotaan henkisiin asioihin aivan toisella mielenkiinnolla kuin kesällä, mutta uusi vuosi tuo mukanaan käänteän. Päivät pitenevät, valo kirkastuu, fyysillinen elämä tulee taas vähitellen lähemmäksi ihmistä. Maahengen tajunta, joka talven aikana on fyysillisestä ruumiistaan kohonnut maapallon astraliruumiiseen, alkaa taas kevään tullen laskeutua tunteiden piiristä toiminnan maailmaan. Ja „maaemon lapset” seuraavat vaistomaisesti mukana.

Ei ole aivan tuulesta temmattu vanha tapa toivottaa onnea uuden vuoden alkaessa. Kun maaemo alkaa herätä fyysillisesti katsoen, on toivomusten aika todella tullut. Joka aika on toivolle vapaa, mutta niinkuin vanhat sanovat on aika joulusta pääsiäiseen suotuisin toivomusten täyttymiselle. Silloin luonto auttaa meitä yrityksissämme ja lisää voimiamme, kun koetamme toivojamme toteuttaa.

Toivotan siis Tietäjän toimittajana kaikkea hyvää Tietäjän lukuisille lukijoille! Sanon niinkuin viime vuonna: täytyköön jokaisen hartain toivomus, mikäli se ei toisen onnea loukkaa! Me ihmiset olemme kaikki saman Isän lapsia, toistemme veljiä ja toisistamme riippuvaisia, – älkäämme sentähden toivoko muuta kuin semmoista, joka on omiansa lisäämään kaikkien etua, onnea ja iloa! Silloin myös toivomme varmasti toteutuu kauniimmin, jalommin, laajemmin kuin osasimme konsanaan aavistaa.

*

Heti Tietäjää avatessaan lukijamme ovat kysyneet: „miksikä tämä ensimmäinen numero on näin pieni? Onko Tietäjän aikomus näin tuntuvasti supistaa palstojaan!”

Ei, ei, sallikaa minun selittää. Kun tätä nyt istun kirjottamaan, on joulukuu vasta puolivälissä. Näin varhain on tällä kertaa Tietäjä valmistettava. Kirjallista maailmaa uhkaa näet suuri pysähdys työssä: kirjaltajain lakko. Lakko alkaa tammikuussa, ja koska ei voi tietää sen loppuhetkeä, ovat aikakauskirjat pakotetut jo ennen uutta vuotta painattamaan tammikuun numeronsa. Tästä aiheutuva työn lisäys on taas syynä numeron pienuuteen. Tietäjä on vain 16-sivuinen tällä kertaa, mutta niin pian kuin lakko loppuu, korvataan puuttuva sisällys.

Totisesti meidän täytyy yhteisesti toivoa, että lakko päättyisi hyvin – hyvin ei ainoastaan pienelle piirille, vaan koko kansalle. Jos työntekijäin palkat nousevat, nousee myös kirjallisuuden hinta. Yleisö silloin saa maksaa kulungit, ja jollei yleisö maksa, jää kirjallisuus kitumaan. Mutta nyt kun Suomemme pitäisi nousta, nyt kun vähitellen on uusi aika Suomelle koittava, nyt *ei* kirjallisuuden huutava ääni saa vaieta, – päinvastoin! Ainakin on välttämätöntä, että hyvän, puhtaan, kasvattavan kirjallisuuden arvo yhä suuremmaksi huomataan. En laisinkaan epäröi asettaa teosofisia kirjoja ja Tietäjää paraimman tarjona olevan kirjallisuuden joukkoon, sillä nyt jos koskaan tarvitsee kansamme teosofian sanomaa. Jotka vähänkin syvemmin näkevät ajan virtauksiin ja sen tulevaisuuden salakätköihin, tietävät, kuinka paljon riippuu suorastaan siitä, mille kannalle Suomen kansa asettuu teosofiseen maailmankatsomukseen ja työhön nähden. Mitkään ulkonaiset seikat eivät tässä saa olla haittaamassa historian tyyntä kulkua täyttymistään kohti.

*

Ja jos Te kysytte minulta, miksi teosofinen liike on niin suurimerkityksinen Suomen kansalle tätä nykyä, jos pyydätte minulta vähän perustelua tähän väitteeseeni, vastaan: kahdesta syystä, joista toinen on kelle tahansa päivän selvä, toinen salainen. Tahdon viitata molempiin parilla sanalla.

Moni suomalainen uskoo Suomen kansan tulevaisuuteen, uskoo, että Suomen kansalla vielä on oleva historiallinen tehtävä maailmansivistyksen alalla, moni taas katsoo kansaamme epäilevin silmin ja päättelee, että tältä kansalta puuttuu sekä siveellistä voimaa että älyllistä kykyä luoda mitään itsenäistä kulttuuria. Kaikki kuitenkin rakastavat kansaansa ja soisivat sille onnea ja menestystä. Kaikkien niin muodoin täytyy myöntää, että mikä

tahansa tuleva kohtalo lieneekin, kansalle on eduksi, jos se on mahdollisimman itsetietoinen ja itsenäinen. Myötä- samoin kuin vastoin käymisessä on tärkeitä kansalle niinkuin yksilölle, että se tuntee itsensä, omat heikkoutensa ja omat vahvat puolensa, tuntee ihanteensa ja elämänohjeensa, tuntee oman asemansa ihmiskunnassa.

Tämmöinen itsetunto on aina yhteydessä maailmankatsomuksen kanssa. Jos maailmankatsomus perustuu sokeaan uskoon, ahdasmielisiin ennakkoluuloihin tai vääriin tietoihin, silloin ei yksilö eikä kansa pääse itsensä tuntemiseen. Itsenäiseksi ja itsetietoiseksi hengessä kasvattaa ainoastaan totuus. Rehellinen pyrkimys, vilpittömän totuuden etsintä, ennakkoluuloton tutkimus – kas siinä välttämättömät ehdot, jos hengen kasvua toivoo. Ja koska elämä on hengessä, on kuolemaan tuomittu se yksilö ja se kansa, joka ei hengen elämän lakeja tottele.

Se maailmankatsomus, jota me kutsumme teosofiseksi, on ainoa, joka vapauttaa sielun ja mielen sokeasta uskosta ja ennakkoluuloista. Materialismin antama vapauden tunne on hetkellistä ja pettävää laatua; kun elämän suuremmat vaikeudet astuvat näyttämölle, pettää materialismi. Uskonnollisen maailmankatsomuksen suoma mielenrauha on myös harhaa; jokapäiväisen elämän käytännöllisyys jää sille vieraaksi ja ikäänkuin ulkopuolella uskonhartauden piiriä. Vasta sitten kun materialismin näköpiiri laajaneekin niin, että se tunnustaa todellisuuden suuremmaksi näkyvästä maailmasta ja ulottaa totuudenetsimistään ja kriittistä tutkimustaan näkymättömiin henkimaailmoihin, vasta sitten se nousee elämänviisaudeksi, joka myrskyissä kestää. Ja vasta sitten kun uskonnollinen maailmankatsomus ymmärtää ja myöntää, että „Herran tiet” eivät ole „tutkimattomia”, vaan että „ihmisen henki tutkii Jumalankin salaisuuksia”, että siis sokea usko on todellisen uskon suurin vihollinen, vasta sitten „jumaluusopista” kehittyy jumalallinen viisaus (teosofia), joka tekee „jumalanvaltakunnan” jokapäiväisestä elämästä.

Teosofia opettaa meitä itseämme tuntemaan sillä, että se opettaa meille kuinka me ihmiset olemme kehittyneet semmoisiksi kuin olemme ja mitä ominaisuuksia meissä on – ennen kaikkea sillä, että se terottaa mieleemme, että kaikkeuden elämä (Jumala) asustaa itsekussakin meistä. Teosofia opettaa meidät itsenäisiksi näyttäessään meille, että olemme vastuunalaisia ajatuksistamme ja sanoistamme yhtä paljon kuin teoistamme, että olemme oman onnemme seppiä, että itse olemme luoneet nykyisyytemme ja itse tulemme luomaan tulevaisuutemme.

Kaikki teosofit voivat minun kanssani vakuuttaa, että semmoinen on teosofinen maailmankatsomus! Ja niin ollen omatuntomme pakottaa meitä väittämään, että Suomen kansalle olisi välttämätöntä tulla teosofisen hengen ja maailmankatsomuksen läpitunkemaksi. Tämä ei ole lahkolaiskiihkoa, vaan päivänselvä totuus.

Jotkut meistä tietävät tuon toisen salaisen syyn, josta äsken mainitsin. Siitä en voi muuta sanoa kuin että teosofisen liikkeen ohessa kansamme pääsisi lähempään yhteyteen salaisen maailman, historiaa ja kansojen kehitystä johtavien älyolentojen kanssa. Jotka uskovat Mestareihin ja Salaiseen Veljeskuntaan ja jumaliin, ymmärtävät mitä puhun.

Ehkä vastedes vielä otan Suomen asian puheeksi, nyt vain rohkenen kehottaa lukijoitani tutustumaan (tai lukemaan uudestaan) siihen kirjoitukseen „Suomen kansan tulevaisuudesta”, joka oli painettuna Omantunnon elokuun numerossa v. 1906.

*

Nyt alkava vuosi (1911) on teosofisen aikakauskirjamme seitsemäs, siis henkisen tahdon eli puhtaan hengen (aatmaan) vuosi alhaalta lukien ja samalla valmiiksi luodun fyysillisen käyttövälineen (sthuula shariiran) vuosi, jos „prinsiippejä” lukee ylhäältä päin. Näemme tästä, että Tietäjän tehtävä v. 1911 on mikäli mahdollista antaa lukijoiden aavistaa, mikä henkinen tahto ylläpitää liikettämme, mikä sen sisin tarkoitus ja pyrkimys on. Sanat ovat aina muodollisia ja sanoilla saattaa pettää. En niin paljon ajattele sitä, että Tietäjä voisi sanamuodoillaan todistaa, mikä sen olemassaolon motivi on, kuin sitä, että lukijamme Tietäjän fyysillisestä käyttövälineestä yleensä voisivat luoda itselleen oikean käsityksen Tietäjän hengestä.

Yhdestä asiasta olen vakuutettu: että me jotka kirjoitamme Tietäjään annamme mitä parasta sydämässämme liikkuu ja pyrimme siihen, ettei Tietäjämme sisältäisi mitään turhaa sanahelinää, ei mitään semmoista, josta kellään ei ole iloa eikä hyötyä. Tietysti maku on erilainen. Tietysti on niitä, jotka eivät „pidä” kaikesta, mitä Tietäjä heille luettavaksi tarjoaa. Semmoinen mahdollisuus on aina tarjolla eikä toimitus osaa sitä välttää. Kunpa jokainen lukija jokaisesta numerosta löytäisi edes jonkun mieleisensä murusen! Onhan minulla silloin tällöin ilo vastaanottaa kirjeitä tutuilta ja tuntemattomilta, joissa kiitetään Tietäjän jotakin artikkelia. Mutta toimittajana tavottelen etupäässä sitä, että aikakauskirjamme tarjoama

henkinen ravinto olisi todellista ravintoa, ei kiviä leivän asemesta. Ja koska Tietäjä on vuosi vuodelta levinnyt, rohkenen uskoa, että se johonkin määrin tyydyttää tätä vaatimusta.

En tahdo tällä kertaa puhua erityisesti Tietäjän ohjelmasta v. 1911. Olkoon mieluummin jokaisen numeron sisältö yllätys lukijalle. Yllätyksellä vuosi aloitettiin, samaan suuntaan se jatkukoon. Koetan parastani, että yllätys tulisi iloinen.

*

Vanhaa hyvää tapaa noudattaen lähetämme tämän numeron kaikille amerikkalaisille tilaajillemme, luottaen siihen, että he rientävät tilaamaan.

Ja samalla kun vielä kerran toivotan kaikin puolin onnellista uuden vuoden jatkoa tilaajille ja lukijoille, toivotan myös Tietäjälle runsaasti uusia tilaajia ja lukijoita. Ehkä vanhat tässä suhteessa voisivat olla avuksi hurskaan toivomukseni täyttymisessä?

Helmikuu, s. 17-20

Kerran kun oli puhe raamatun ja muiden pyhien kirjojen kuvakielestä, huomautti joku: „mutta jos esim. raamattua ei saisi ymmärtää kirjaimen mukaan, miksi sitten kirjainkin on paikallaan? Ovathan useimmat raamatun lauseet sentään tosia sinänsä!”

„Niin ovat”, vastasi tähän puheenjohtaja, „sitä ei kukaan kiellä. Kun vain otetaan huomioon historiallinen momentti, s. o. missä, milloin ja kenelle sanat lausuttiin tai kirjoitettiin, niin onhan ajatus selvä ja tosi sinään. Jos taas arvostelemme raamatun kirjainta meidän kannaltamme, saattaa kirjaimellinen merkitys olla aivan väärä. Kun esim. Jumala käskee Abrahamia uhraamaan oman poikansa Isakin tottelevaisuutensa ja alistumisensa merkiksi, ymmärrämme, että maailmoiden elävä Jumala ei semmoista käske. Kertomus semmoisenaan on meidän kannaltamme mitä raainta taikauskoa. Mutta jos muistamme, että juutalaisten jumala kuvataan kiivaaksi, ankaraksi, kostonhimoiseksi, yksinvaltiaaksi, voimme helposti ymmärtää, että semmoinen jumala (ja astralitasolla on kyllä olentoja, jotka voivat semmoisena jumalana esiintyä) vaatii luonnottomiakin todistuksia palvelijansa orjamaisuudesta. Kertomus saattaa sentähden olla historiallisesti tosi, vaikkei se sisällä mitään yleispätevää uskonnollista totuutta kirjaimellisessa muodossaan.

„Toinen merkille pantava kohta on erotus puustaimen ja hengen välillä. Puustain saattaa kyllä sisältää selvän ajatuksen, mutta kuitenkin on lauseen henki käsitettävä, ennenkuin lause oikein ymmärretään. Jokainen tietää, että kun Jeesus sanoo: „jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin”, Jeesus ei tarkoita yksinomaan tämmöistä harvinaista tapausta, vaan yleensä sitä, että väkivaltaa ei ole vastustettava väkivallalla. Tämän nyt jokainen ymmärtää, sillä se selvästi sanotaankin. Mutta toinen asia jää useimmilta huomaamatta. Edellämainittu on yksi niistä viidestä uudesta käskystä, mitkä Jeesus antoi vuorisaarnassaan vanhojen Mooseksen käskyjen sijalle. Kuten tiedätte, ovat nämät: älä suutu, älä katso naista häntä himoitaksesi, älä vanho, älä vastusta pahaa väkivallalla, älä vihaa vihollisia. Näistä nyt meidän aikanamme väitetään, että ne ovat kovin epäkäytännöllisiä ja haaveellisia, ja kohautetaan olkapäitä. Silloin unohdetaan, missä hengessä Jeesus ne lausui. Siinäkin, voisimme sanoa, unohdetaan historiallinen momentti vaikka se tässä kohden onkin yleispätevä. Kenelle nim. Jeesus antoi nuo käskyt? Opetuslapsilleen. Kerrotaan nimenomaan, että hän astui vuorelle opetuslastensa seurassa ja puhui heille. Käskyjä hän ei antanut umpimähkään kaikille, vaan ainoastaan niille, jotka tahtoivat häntä opetuslapsina seurata. Opetuslapsille lausuttuina ne eivät ole epäkäytännöllisiä eivätkä haaveellisia. Jokainen Jeesuksen todellinen opetuslapsi samaten kuin jokainen opetuslapsi, olkoon hänen mestarinsa kuka suuri viisas tahansa, on aina pyrkinyt hillitsemään itsensä, vihansa, himonsa, kielensä, ruumiinsa liikkeitä ja sydäntään.

„Raamatun kuvakieli tarkoittaa sitä vastoin toista. Kun raamatussa esitetään jokin asia kertomuksen muodossa – olkoon kertomus historiallisesti tosi tai mielikuvituksen luoma, – saattaa koko kertomuksen takana piillä salainen merkitys, jopa useampia salatieteellisiä merkityksiä. Tämän todistaa m. m. apostoli Paavali kirjeessään galatalaisille, kun hän mainitessaan Abrahamin kahdesta pojasta nimenomaan sanoo: „tällä on kuvannollinen merkitys” ja sitten selittää (Gal. ep. IV: 22-26). Niinpä kertomus Adamista ja Evasta, Mariasta ja Kristuksesta on käsitettävissä symbolisesti. Tästä on annettu tarkka selitys kirjassa „Mitä on kristinusko?”.

„Kun siis puhumme raamatun ja muiden pyhien kirjojen kuvakielestä, emme kajoa niiden kirjaimeen. Kirjain olkoon tosi, kirjain erehtyköön. Siitä vastaa tieteellinen kritiikki. Kuvakieli koskee pyhien kirjojen

kertomuksissa piilevää merkitystä, joka näkyy ja kuuluu yksin sille, jolla on silmät nähdä ja korvat kuulla.

*

Koska tässä on puhe raamatusta, tahdon kääntää asianharrastajain huomion muutamaa kohtaan hebrealaiskirjeessä (VIII: 8-12), jossa sanotaan:

„Katso, tulee päivä, sanoo Herra, jolloin minä Israelin huonekunnan kanssa ja Juudan huonekunnan kanssa teen uuden liiton, en sellaista liittoa, jonka tein heidän isiensä kanssa sinä päivänä, kun tartuin heidän käteensä viedäkseni heidät pois Egyptin maasta. Sillä he eivät pysyneet minun liitossani, ja niin minäkään ei heistä huolinut, sanoo Herra. Sillä se liitto, jonka noiden päivien kuluttua olen tekevä Israelin huonekunnan kanssa, on tämä, sanoo Herra: **olen paneva lakini heidän mieleensä, ja heidän sydämeensä olen ne kirjottava, ja olen oleva heidän Jumalansa, ja heistä tulee minun kansani. Ja silloin ei kenenkään tarvitse opettaa kansalaistaan eikä kenenkään veljeään sanoen: 'Tunne Herra', sillä kaikki tuntevat minut, heidän pienimmästään aina suurimpaan saakka.** Sillä minä olen antava anteeksi heidän vääryytensä enkä ole heidän syntejään enää muistava.”

Kaikkien kristittyjen mielestä on „uusi liitto” (testamentti), jonka Herra teki, tapahtunut Kristuksen esiintymisen välityksellä. Nyt eletään kristikunnassa „uudessa liitossa”. Tekeepä silloin mieli kysyä: miksei kristinkirkko noudata selviä käskyjä? Miksi jokainen pappi ja jokainen maallikkosaarnaaja aivan vastoin „Jumalan sanaa” juuri koettaa opettaa kansalaisiaan ja sanoa veljilleen: tuntekaa Herraa? „Uudessa liitossahan” ei saa niin menetellä.

Asia jääkin aivan hämäräksi ja ankara tuomio kohtaa kristikuntaa, ellemme ymmärrä, että hebrealaiskirje on kirjoitettu opetuslapsille, vihityille, jotka todella elävät „uudessa liitossa”. „Israel” ei tarkoita juutalaisia, vaan Herran kansaa, kaikkien aikain ja kaikkien kansojen Mestarein vihityitä opetuslapsia.

*

Tämän laatuista kuvakieltä on täynnänsä meidän suomalainen Kalevalammekin. „Tietäjä” tulee ainakin silloin tällöin sisältämään

kirjotuksia Kalevalasta, kuten tällä kertaa V. H. V:n artikkelin vanhojen suomalaisten sivistyksestä.

Olen alkanut Helsingissä pitää luentosarjaa Kalevalasta. Olen jo puhunut Kalevalasta yleensä, luomiskertomuksesta ja Aino-tarusta. Tuntuu niin kodikkaalta syventyä omaan raamattuamme.

*

Englantilainen selvänäkijä-mediumi, Mr. A. V. Peters, on taas vierailut Helsingissä. Hän on nähtävästi yhä kehittänyt psykometristä kykyään ja onnistuu miltei täydellisesti joka kokeessa. Samalla hän on kasvanut henkisesti. Hänen oma maailmankatsomuksensa on teosofia, hän on T. S:n jäsenkin. Erittäin miellyttävästi vaikuttaa kuulijakuntaan ja katsojaan hänen vaatimaton varmuutensa ja avomielinen rehellisyytensä. Hän ei millään tavalla koeta esiintyä salaperäisenä tietäjänä, vaan tutkijana, joka todistaa, että hänellä on erityiset lahjat.

*

Päämajan hyväksi perustettu „Maakassa” on jo saanut vastaanottaa joitakuuta lahjotuksia, kuten uutisessa „Tien varrelta” otsikon alla näkyy.

Maaliskuu, s. 49-56

„Tekeekö tämä teidän teosofianne ihmisen onnellisemmaksi ja paremmaksi?” kysyi äsken vakaantuneelta teosofilta muuan asianharrastaja. „Tutustuisin mielelläni siihen perinpohjaisemmin, mutta koska aikaa ei ole minulla liiaksi, en tahtoisi tuhlata sitä turhiin lukuihin.”

„Jos ihminen olisi perinpohjin itsetietoinen olento, tarkasti määritelty ja rajoitettu persoonallisuus tai jos hän olisi ehdottomasti vapaa ja kykenisi vapaaehtoisesti vastaanottamaan tai hylkäämään ulkoa tulevia vaikutuksia, silloin tietysti teidän kysymyksenne olisi perin lapsellinen”, vastasi teosofi. „Mutta nythän uskotte, että ihminen tietämättään, tahtomattaan on altis ulkomaailman vaikutuksille – ainakin jonkun verran?”

„Uskon tiettenkin. Sehän on jokapäiväinen kokemus. En muuten koko kysymystä olisi tehnytään. Nyt tiedän, että jos syvennyn teosofisiin tutkimuksiin, ne vaikuttavat minuun, ja sentähden soisin, että rehellisesti ja

avomielisesti vastaisitte kysymykseeni, onko ja mitä hyötyä on nykyaikaisesta teosofiasta?”

„Olen iloinen, että käännytte kysymyksellänne teosofin puoleen . . . Vaan kuinka te, käytännöllinen mies, muuta olisitte voinut? Tunnette hyvinkin, mitä asian vastustajalla on sanomista . . . Kuulkaa siis vastaukseni aivan lyhyesti lausuttuna: teosofia auttaa meitä ihmisiä lähemmäksi omaa itseämme.”

„Lähemmäksi omaa itseämme . . .?”

„Niin, se vapauttaa meidät vieraista aineksista sielussamme ja opettaa meitä seisomaan omilla jaloillamme. Tietysti ei ilman omaa myötävaikutustamme . . .”

„Suokaa anteeksi . . . mutta kyllä teidän täytyy selittää tarkemmin.”

„Kohta ymmärrätte, mitä tarkoitan. Otaksun, että joskus olette ollut uskovainen, s. o. kristitty sanan jokapäiväisessä merkityksessä. Minkälainen oli silloin teidän henkinen asemanne? Tunsitte olevanne riippuvainen jostain ulkonaisesta, sanoisinpa ulkopuolisesta auktoritetista. Uskoitte Jumalaan, jonka silmissä teidän tuli olla „otollinen”. Ja ollaksenne otollinen hänen silmissään, teidän tuli olla sitä ja sitä, tehdä sitä ja sitä, noudattaa hänen käskyjään, välttää mitä hän oli kieltänyt j. n. e. Tunsitte, että olitte sidottu, että teillä oli velvollisuuksia, jotka usein tuntuivat raskailta. Omatuntonne teitä soimasi, jos „teitte syntiä”. Kun Jumala kerran oli käskenyt, oli ihmisen velvollisuus totella. Usein kyllä huomasitte, että noiden velvollisuuksien täyttäminen oli ylen raskasta tai että suorastaan ette kyennyt jotain käskyä noudattamaan, ja silloin tulitte surulliseksi hengessänne . . . Olenko kuvannut oikein?”

„Olette, aivan oikein. Epäusko ja materialismi tuli todella kuin painajaisesta pelastaja.”

„Sitä juuri aioin sanoa. Materialismi vapautti teidät. Hulluahan on uskoa kaikenlaisiin luonnonvastaisiin käskyihin, opetti materialismi, ja uskoa sentähden että joku jumala on ne lausunut! Pitäisi ensin todistaa, että tuo jumala on olemassa, mutta ken on sen tehnyt? Ei, ihmisen pitää elää luontonsa mukaan. Nykyinen elämämme on ainoa, ja jollemme sitä hyväksemme käytä, emme ansaitse järkevän ihmisen nimeä . . . Niinhän materialismi opetti?”

„Niinhän tuo opetti, ja järkevä oppi se on ja yksinkertainen. Eikä se vetoa ihmisen elämelliseen luontoon yksinomaan; päinvastoin se terottaa mieleen, että ihminen on järjellä varustettu ja että hänen täytyy antaa järkensä kaikessa vallita. En minä ainakaan ole huomannut, että

materialistit olisivat sen huonompia ihmisiä kuin muutkaan. Vai mitä te sanotte?”

„Sekalainen on seurakunta joka puolella, tietysti. Minä hyväksyn täydellisesti mitä te sanoitte materialismista . . .”

„Mutta . . . te aiotte lisätä jotakin?”

„Niin, tahdoin vain sanoa teille, että nyt te olette huomannut, että materialismi teoretisena maailmankatsomuksena on väärä, ja sentähden kysytte itseltänne, että onkohan se siis käytännöllisenäkin elämän oppina väärä. Olette ollut onnellinen materialistina, kunnes huomasitte, että seisotte perin höllällä pohjalla . . .”

„Mistä sen tiedätte?”

„Olenhan nähnyt teidät Petersin joka istunnossa. Olen nähnyt, kuinka kerta kerralta olette enemmän hämmästynyt. Olen nähnyt, että tuon kuuluisan psykometristin ja selvänäkijän kokeet ovat tehneet teihin syvän vaikutuksen . . . Olenko erehtynyt?”

„Totta puhuen olette oikeassa. Kyllähän jo ennemmin rupesin epäilemään materialismin pätevyyttä – eräät asiat omassa elämässäni kun jäivät vaille selitystä, – mutta tämä englantilainen mies se on lopullisesti näyttänyt minulle, että paljon on muuta taivaan ja maan välillä kuin mitä tietämätön luulisi.”

„No niin. Se sinään. Palataksemme asiaamme, on nyt kysymykseenne: pitääkö palata takaisin vanhan uskon vankeuteen ja sen moninaiisiin ristiriitoihin ja taisteluihin vai onko olemassa toinen maailmankatsomus, joka ei käskyillä ja kielloilla vaivaa ihmistä, vaan todella tekee hänet paremmaksi ja onnellisemmaksi? Ja sentähden olette tullut teosofin puheille.”

„Niin on asian laita.”

„Kuulkaahan nyt: elämänopin kannalta ja käytännöllisesti katsoen teosofia opettaa ihmisten veljeyttä. Yleinen veljeys on teosofian ydinoppi, se päämäärä johon koko liike ihanteenaan tähtää. Ei se ole uusi oppi – kaikki ihmiset siitä tietävät, sekä uskovaiset että materialistit. Mutta ihmisten veljeys käytännössä merkitsee tietysti, että ihmiset eläisivät veljinä, ja tämä taas edellyttää, että he rakastaisivat toisiaan. Ei veljeyselämä ole ulkonaista laatua ensi kädessä – veljet saattavat olla eri mieltä keskenään, kulkea omia teitään, surra ja kärsiä toistensa takia, mutta kuitenkin todella olla veljiä, sentähden että rakastavat toisiaan. Niin on yleinenkin veljeys perustuva – ei ulkonaisiin asianhaaroihin – vaan

sisäiseen rakkauselämään. Ja koska ihmisten kesken on erilaisia suhteita, voimme sanoa, että veljeys-nimi, käsittää sekä veljen ja sisaren että isän, äidin, pojan, tyttären, ystävän j. n. e. tunteita. Kaikkia näitä tunteita pitää asua sen ihmisen sydämessä, joka todella olisi veli . . . Olenko osannut selittää, mitä tarkoitan?”

„Asia on kyllä selvä, mutta mihinkä oikeastaan tähtäätte?”

„Malttakaa. Veljeys on teosofian siveysopin tunnussana, veljesihanne teosofisen elämän siveellinen kannustin. Mitä nyt tämä sisältää? . . . Sanokaa minulle: jos joukko ihmisiä uskosta tai velvollisuudesta seuraa johtajaa, toteuttavatko he silloin veljeyttä? Ajatelkaa esim. sotamiehiä, jotka niin sanoaksemme käsi kädessä kulkevat kohti kuolemaa päällikkönsä käskystä, tai uskovaisten laumaa, joka pappinsa jäljissä nousee taivaaseen, tai sosialisti-joukkoa, joka agitaattorin johdolla taistelee oikeuksiensa puolesta . . . Toteuttavatko he veljeyttä?”

„No ei. Korkeintaan voi puhua tasa-arvoisuudesta uskon, velvollisuuden tai aatteen edessä . . .”

„Siinäpä se. Veljeys ei voi toteutua, ellei ihminen itsetietoisena ole mukana. Veljeys, tekisi mieleni sanoa, on aina ja ehdottomasti vapaa. Ihminen ei voi olla veli puolittain eikä vasten tahtoaan. Hänen täytyy itse tietää, että hän on veli, s. o. että hän rakastaa ja hänen täytyy itse tahtoa rakastaa. Ei ketään voi veljeyteen pakottaa, houkutella, hypnotisoida. Ihmisen täytyy herätä huomaamaan, että hän oikeastaan rakastaa, hänen täytyy sitten tahtoa rakkautta. Sillä rakkaus on autuutta, ja autuus on elämän totuus ja totuus on vapautta.”

„Niin, minä ymmärrän. Mutta millä tavalla ihminen voi herätä tuohon uuteen elämään? Hän tietysti ei voi itseään siihen pakottaa.”

„Ei tietenkään, mutta hän voi siihen kasvaa. Kun hänessä itsessään vain on halua, niin hän voi kasvaa siihen heräilykseen syventymällä teosofiseen elämänkatsomukseen.”

„Niinkö . . .?”

„Niin. Siinä nyt näette, mitä hyötyä on teosofisista tutkimuksista. Nyt olemme tulleet siihen kohtaan, josta lähdimme.”

„Ja te väitätte siis, että teosofia kasvattaa ihmisen vapaaksi ja itsenäiseksi ja herättää hänessä, jos niin saan sanoa, sen ihmisen, joka rakastaa?”

„Niin väitän.”

„Voitteko todistaa?”

„Voin ainakin osottaa, millä tavalla väitteeni on ymmärrettävissä. Mikä oli entisen uskonne heikko kohta? Se, että uskoitte ulkonaiseen jumalaan, jonka käskyjä teidän piti noudattaa. Siitä materialismi teidät vapautti kielteisellä tavalla. Nyt lähestyy teitä teosofia ja sanoo: jumalasta ei pidä tehdä kuvaa; se on epäjumalanpalvelusta; pitää tuntea ja ymmärtää, että jumala s. o. kaikkeuselämä, on ihmisessä itsessään. Ja se, että meissä kaikissa on jumalallinen elämä, se tekee meidät kaikki yhtäarvoisiksi: rikas ja köyhä, ylhäinen ja alhainen, vanhurskas ja tuhlaajapoika, pyhimys ja syntinen, hyvä ihminen ja pahantekijä – kaikki ovat yhtä arvokkaita kaikkeuselämän kannalta. Jokainen ihminen on omalla tavallaan jumalallisen elämän ilmituoja . . .”

„Ajatuksenne on kyllä johdonmukainen, mutta eikö tämä vie meitä siveelliseen leväperäisyyteen?”

„Älkää huolehtiko. Ihminen, joka todella syventyy tuohon ajatukseen, alkaa jo siveellisesti uudistua. Ensimmäinen askel veljeyteen päin on personallinen itsetuntemus: tämmöinen minä olen, tämmöiset halut ja taipumukset ja kyvyt minulla on, mutta sisässäni piilee paremman kaipuu: tahtoisin olla jalo ja rakastettava, tahtoisin menestyä hyvässä ja oikeassa, tahtoisin tehdä työtä, josta monelle olisi siunausta. Ja katsoen vielä syvemmälle ihminen sanoo: tahtoisin rakastaa . . . No niin, päästyään tähän kohtaan ihminen oppii henkisesti seisomaan omilla jaloillaan. Hän näkee ja ymmärtää, että jumala juuri tahtoo, että hän olisi oma itsensä ja kulkisi rohkeasti eteenpäin omaa tietään. Sillä ainoastaan siten, että ihminen ensin tulee itsenäiseksi yksilöksi, ainoastaan siten hän kehittyy veljeksi.”

„Teosofin uskonto on siis: usko, että jumala tahtoo, että olisit oma itsesi!”

„Aivan niin.”

„Onhan tuo merkillistä. Mutta mikä takaa, ettei ihmisen „oma itse” ole huono?”

„Ei mikään, sillä hyvä ei voi olla pakollista. Mutta kun ihminen itseensä syventyy, hän löytää paremman itsensä. Teosofinen tutkimus vie hänet paremman itsensä, tosi inhimillisen minänsä, luokse.”

„Eroaako sitten teosofia materialismista?”

„Tottakai. Teosofia opettaa, että ihminen on ikuinen henki. Tämä maallinen elämä on ihmiselle koulua ja ihminen kasvaa pakosta siihen saakka, että hän tulee hyvän s. o. korkeamman ja paremman minänsä, tuntemiseen. Sitten kun hän hyvän näkee, sitten alkaa hänen vapaa kehityksensä veljeyttä kohti. Ja koska ihmishenki monta kertaa syntyy

maailmaan, asetetaan hänet yhä uudelleen ja uudelleen tilaisuuteen tutustua hyvään.”

„Alanpa vähitellen käsittää. Te uskotte siihen siveyslakiin, joka on kirjoitettu ihmisen sydämeen, – ei kivitaluihin kirjoitettuun.”

„Niinpä niin.”

„Ja sanotte, että ihminen todella voi tulla niin vapaaksi kaikesta pelosta ja epäilyksestä ja epävarmuudesta, että hän tuntee itsensä täysin onnelliseksi uudessa uskossaan?”

„Aivan varmasti. Hän alkaa aivan uutta elämää sisäisesti.”

„Hm . . . pitää kai ruveta tutkimaan tätä teosofiaa.”

*

Kirjaltajain ikävä lakko yhä jatkuu. Kerran käytiin luonani varta vasten kysymässä, mille kannalle Teosofinen Seura asettuu lakon suhteen. Vastasin empimättä, että Teosofinen Seura ei asetu millekään kannalle. T. S. on aatteellinen seura eikä sekotu yhteiskunnalliseen enemmän kuin valtiolliseen politiikkaan. Ei kellään T. S:n jäsenellä ole oikeutta sekottaa Seuraa puoluekysymyksiin.

„Olkoon”, vastasivat vieraani, „mutta teosofeja on opittu pitämään oikeutta harrastavina ihmisinä.”

„Se on toinen asia. Teosofit toivovat kaikille oikeutta ja kaikkea hyvää, sen uskon.”

„Ovatko siis teosofit yksityisinä ihmisinä lakkolaisten puolella?”

„Suokaa anteeksi, etten voi vastata teosofein puolesta. En ole tiedustellut kaikkien mielipidettä. Voin puhua ainoastaan omasta puolestani.”

„Mikä on sitten teidän kantanne?”

„Noo . . . te tiedätte, että minä yleensä suosin työväkeä. Mutta mitä erityisesti tulee tähän kysymykseen, en ole vielä aivan selvillä. Sanokaa minulle lyhyesti, mitä lakkolaiset tahtovat?”

„Pääasiallisesti vaadimme hieman korkeampaa minimipalkkaa, sillä tahdomme turvata heikompia jäseniämme. Etevät työntekijät pysyvät vanhoissa palkoissaan, mutta huonommat pääsevät hieman paremmille.”

„Tuo ajatus on kaunis, ja jokaisella ihmisellä ja ihmisryhmällä on täysi oikeus laillisin keinoin koettaa parantaa asemaansa. Siinä suhteessa olen siis teidän puolellanne. Mutta sanokaa minulle, ettekö nimitä niitä

lakonrikkureiksi, jotka nyt tekevät kirjalpaineissa työtä, vaiikkeivät he liittoonne kuulukaan?”

„Nimitämme, sillä hehän, käyttäen olosuhteita hyväkseen, anastavat itselleen toisen työn ja ammatin.”

„Siinä suhteessa katselette asioita yksipuolisesti mielestäni. Te unohdatte yleisön kokonaan. Kirjaltajat tekevät lakon – se on heidän oikeutensa – mutta pitääkö yleisön kärsiä heidän tähtensä, pitääkö työn kärsiä? Pienen ihmisryhmän tähdenkö suuri yleisö jäisi ilman sanomalehtiään, ilman aikakauskirjojaan? Se olisi tyranniaa, mahdotonta sortoa. Te näette itse, että todellinen elämä ei sitä suvaitse. Meidän – yleisön – täytyy saada lehtemme. Se on vaatimuksemme. Jos työntekijät ja työnantajat ovat jossain suhteessa eri mieltä, on heidän sovittava keskenään – ainakaan eivät saa asettaa niin, että yleisö jää kärsimään, sillä molemmat ovat yleisön palveluksessa. Sentähden käy niinkuin nyt: ilmaantuu „rikkureita”, kunnes tapahtuu sovinto. Ymmärrättehän tämän?”

Kun vieraani olivat poistuneet, ajattelin asemaa. He olivat muun muassa sanoneet, että vapaassa kilpailussa paremmat työntekijät joutuivat elämään huonompien kustannuksella, riistäen näiltä leivän. Miksei, ajattelin nyt, voisi yhtä hyvin sanoa, että tarkoin järjestetyssä työssä huonommat, s. o. laiskemmat ja vähemmän taitavat työmiehet joutuvat elämään parempien kustannuksella, koska he näiltä riistävät suuremman ansion mahdollisuuden? . . . Niin, tämä on kokonainen yhteiskunnallinen kysymys eikä helposti ratkaistavissa. Yhteiskunnan tulisi pitää huolta kaikkien jäsentensä toimeentulosta, mutta samalla olla sortamatta yhdenkään yksilön vapautta. Niin pitäisi ainakin olla hyvin järjestetyssä yhteiskunnassa! Ja lopulta lohdutin itseni sillä, että tulevaisuuden viisas yhteiskunta kyllä ottaa huomioon molemmat asianhaarat . . .

*

Englantilaisen selvänäkijän Petersin työ on herättänyt paljon huomiota Helsingissä, varsinkin sen perästä kun minun ehdotuksestani ruvettiin pitämään luento-istuntoja Olympiassa. Peters esiintyi minun esitelmäni jälkeen ja yleisö seurasi hänen kokeitaan henkeään pidättäen. Monelta vierähti kyynel, kun hän sai epäämättömän todistuksen henkimaailman olemassa olost.

Tämä menestys on herättänyt minussa seuraavan tuuman: jonakin tulevana vuonna teemme yhdessä Petersin kanssa kiertomatkan ympäri Suomen ja herätämme suuret joukot etsimään ja uskomaan. Peters on Teosofisen Seuran jäsen eikä hänen elämänsä sidota häntä spiritistisiin puitteihin. „Todellisella spiritismillä ei ole mitään filosofiaa”, hän usein sanoo, „se vain todistaa tosiasioillaan, että henkimaailma on ja että vainajat elävät.” Tämä on juuri teosofien kanta spiritismin suhteen, ja sentähden on mieluista työskennellä yhdessä niin vapaamielisen „spiritistisen mediumin” kanssa.

*

Että lähestymme merkillistä käännekohtaa kansojen elämässä, todistaa uutтеруus, millä nykyään puuhataan rauhanaatteen puolesta. Niinpä äsken sain Suomen T. S:lle osotetun kutsun ottaa osaa *ensimmäiseen yleiseen rotukokoukseen*, joka pidetään Lontoossa heinäkuun 26-29 p:nä tänä vuonna. (Premier congrès universel des Races). Kokouksen luennot ja keskustelut on jaettu 6 ryhmään, joissa pohditaan kaikenlaisia kysymyksiä, mitkä ovat omiansa lähentämään rotuja ja kansoja toisiinsa. 20 eri sivistystä edustetaan virallisesti. Kaikki toimeenpanijat ovat valtiomiehiä, ministereitä, senaattoreita, kansanedustajia j. n. e. j. n. e.

Huhti- touko- ja kesäkuu, s. 85-92

Suomen Teosofisen Seuran neljäs vuosikokous pidettiin Helsingissä huhtikuun 16 ja 17 p:nä. Virallinen kokous oli pääsiäissunnuntaina, ja Uuden Ylioppilastalon avaraan ja kauniiseen juhlasaliin, joka aamuauringon valossa loisti niin miellyttävänä, oli kello puoli kymmenen tienoissa saapunut 155 Seuran jäsentä osanottajiksi kokoukseen; näistä oli kolmasosa maaseutulaisia – kaukasiakin: Joensuusta, Iisalmesta, Viipurista, Jämsästä, Kuopiosta, Kotkasta, Tampereelta, Turusta y. m. y. m. Avauspuheessani, jonka pidin suomeksi ja ruotsiksi, koskettelin järjen ja veljesrakkauden suhdetta toisiinsa, huomauttaen siitä tosiseikasta, että todellinen rakkaus voi syntyä vasta silloin, kun ihminen on järjellisesti vapautunut ja itsenäinen olento.

Aamupäivän virallinen kokous kesti kello puoli kolmeen, jolloin lähdettiin yhteisille kasvispäivällisille Hospitsiin Vuorikadun 17:ssä, mutta alkoi uudelleen kello neljä, loppuen vasta kuuden jälkeen.

Ylisihteerin vuosikertomuksesta kävi selville, että Suomen Teosofisella Seuralla oli vuoden 1910 lopussa 18 looschia ja 577 jäsentä. Loosheissa oli vuoden aikana yleensä toimittu vilkkaasti; kokouksia oli säännöllisesti pidetty ja muutamain paikoin oli pantu toimeen julkisia esitelmiäkin; melkein kaikkialla oli tehty se huomio, että jäsenten yhteistyö oli ollut heille henkiseksi kasvatukseksi ja virkistykseksi. Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike oli julkaissut kaksitoista uutta kirjaa ja Tietäjä oli levinnyt 1,500 kappaleessa. Tietäjän yhteydessä oli myös julkaistu H. P. Blavatskyn Salaisen Opin ensimmäinen vihko á 200 sivua suurta 8:voa.

Kokouksen tärkein tehtävä oli tällä kertaa ylisihteerin vaali. Ennenkuin siihen ryhdyttiin, puhui allekirjottanut eroamisensa puolesta. Olin nimittäin monestakin syystä päättänyt kieltäytyä ottamasta enää vastaan ylisihteerin tointa. Tiesin, että Helsingissä oli paljon tyytymättömyyttä „johtooni” ja tunnustin puheessani, että tyytymättömyys oli oikeutettu, koska en ollut ehtinyt enkä jaksanut hoitaa Seuran asioita kunnollisesti. Puheeni herätti nähtävästi hämmästyä. Pian kuitenkin alkoi toinen puhuja toisen perästä selittää, että vanha ylisihteerin vaali oli valittava uudelleen. Kun jyrkästi pysyin päätöksessäni, ehdotti muuan jäsen, että palkkattaisiin ylisihteerille apulainen, joka voisi työn suorittaa, kunhan johto pysyisi entisissä käsissä. Ehdotus oli rohkea, koska seura ei tähänasti ollut käyttänyt palkattuja virkailijoita, mutta minua se miellytti. Itse asiassa oli ehdotus keksitty jo pitkänperjantain iltana, jolloin muutamille ystäville selitin aikomukseni kieltäytyä jälleenvaalista. Sama jäsen oli silloin mukana ja keksi tuon neuvon. Olin ehtinyt sitä hieman pohtia ja se miellytti minua, koska näin, kuinka paljon hyötyä siitä toimenpiteestä voisi olla. Mutta koska sitä ajan vähyden takia ei voitu virallisessa järjestyksessä ehdottaa, täytyi asian ratkaisun jäädä kokouksen varaan.

Asia tulikin ratkaistuksi aivan kuin itsestään. Kokous valitsi minut 129 äänellä uudestaan ylisihteeriksi; kaksi muuta henkilöä sai toinen 6, toinen 7 ääntä. Kun olin luottamuksesta kiittänyt, sanoin: „koska nyt olette valinneet minut vasten tahtoani, myöntänette minulle vakavan toivomuksen.” Sitten pyysin ja sain innostuneella huutoäänestyksellä apulaisen, jolle palkkakin määrättiin.

Kun myöhemmin tuli kysymys edustajan lähettämisestä Eurooppalaisen Liiton kongressiin Genovassa, olivat jotkut puhujat sitä mieltä, ettei kannattaisi tänä vuonna lähettää edustajaa, koska matka Italiaan vaatisi melkoisen stipendin. Mutta silloin joku jäsen kirjotti puheenjohtajalle, että jos ylisihteerin lähtee, avustetaan hänen matkaansa 500

markalla. Tämä herätti erittäin hyvän tunnelman ja kokous päätti heti, että Seura puolestaan myöntää yhtä suuren summan ylisihteerin käytettäväksi, jos hän lähtee. Matka jäi siis kokonaan minun päätettäväkseni ja koska en kokouksessa mihinkään sitoutunut, näyttää ensi syyskuu, mitä tähdissä sen suhteen on kirjoitettu.

Kello 7 alkoi yhteinen illanvietto soittoineen, lauluineen, puheineen ja teenjuontineen. Vasta 10 tienoissa loppui muistorikas ja uuttera kokouspäivä.

Pääsiäismaanantaina vietettiin vuosijuhla Polyteknikkojen tilavassa salissa klo ½ 11-1. Sali oli täpösen täynnä väkeä ja ohjelma suoritettiin yleisen äänettömyyden vallitessa, kuten meillä oli tapana teosofisissa kokouksissamme, mutta toivottavasti yleisön mielihyväksi. Ohjelma alkoi teosofisen sekaköörin kajauttamalla laululla, jonka jälkeen tohtori Selander piti mieltäkiinnittävän esitelmän ruotsiksi aineesta „mistä arvosta on teosofia ajallamme”. Oskar Merikannon oivan pianosoolon jälkeen kertoi rouva Pihlajamäki erinomaisen vaikuttavasti Andersenin sadun papista, joka opetti ikuista kadotusta, mutta unen kautta heräsi näkemään oppinsa mahdottomuuden. Väliajan jälkeen seurasi sitten herra Haefligerin pianosoolo, neiti Relanderin soololaulua, ylisihteerin esitelmä suomeksi ja lopuksi taas köörilaulua.

Saman päivän iltana olivat useimmat kokouksen osanottajat täällä ulkona „päämajassa”. Aivan kaikki eivät voineet tulla, mutta toistasataa vierasta oli meillä kunnia vastaanottaa „Tonttulassamme” ja „Piippalassamme”. Tarjosimme heille vähän musiikkia, vähän laulua ja vähän puhetta – ja iloisilta ja tyytyväisiltä kaikki näyttivät. Minä ainakin olin sydämestäni kiitollinen kaikille heidän ystävällisyydestään.

*

Useimpien osanottajien mielestä lienee vuosikokouksemme näyttänyt myrskyiseltä. Ei se ulkonaisesti ollut erittäin myrskyinen, mutta tuntui ilmassa, että oli kuin kaksi voimaa toisiaan vastassa. Joku olisi ehkä sanonut, että ylä- ja alaluokka olivat sotajalalla keskenään, toinen, että suomalaisen ja ruotsalaisen kansanaineksen oli mahdoton – kuten aina meillä Suomessa – keskenään sopia. En kuitenkaan puolestani sanoisi, että minkäänlaiset politilliset tai kansalliset näkökohdat tässä olisivat erimielisyyttä aiheuttaneet; syy on muualta etsittävä; se on tietysti

tekemisessä teosofian kanssa. Kieltää ei saata, että viimeinen vuosikokouksemme vielä selvemmin kuin entiset näytti, että on aivan kuin kaksi teosofista „puoluetta” olemassa, toinen suuri ja voimakas, toinen pieni mutta itsepäinen. Monesta tuntuu tämä ikävältä, toisista taas mieltäkiinnittävältä ilmiöltä. Sillä se edellyttää, että teosofinen liike meillä on voimakas. Ja kun liike kasvaa ja voimistuu, silloin on aina niitä, jotka pelästyvät sitä nähdessään.

Mikä nimittäin on liikkeeseemme pujahtaneen erimielisyyden sisin ydin? Se on yksinkertaisesti siinä, että jotkut vanhat teosofit – „pieni puolue” – eivät jaksa sulattaa sitä, että Suomen kansalle niin yleisesti saarnataan teosofiaa. He eivät ymmärrä meidän suomalaista työtämme. Useimmat eivät voi sitä seuratakaan, koskeivät kieltä osaa. Heidän epäilyksensä kohdistuvat minuun, koska minä, samalla kun olen vanhimpia teosofeja, edustan teosofista työtä Suomen kansan hyväksi. „Eihän missään maassa teosofia leviä niinkuin täällä!” he hätääntyneinä huudahtavat. „Mitä tästä voi tulla muuta kuin pahaa? Teosofia on ajattelevia varten, ei niitä varten, jotka sokeasti seuraavat jotain johtajaa!”

Nämä epäilijät pelkäävät ehkä, että suomalaiset teosofit ovat „arvosteluun kykenemätöntä joukkoa?” Mutta kuinka eivät silloin itse huomaa tekevänsä loogillisen virheen? Teosofisessa liikkeessä ei ole mitään, joka imartelisi tai hyödyttäisi kenenkään itsekkäitä pyyteitä. Jos ihminen tulee teosofiksi, hän ei tule siksi personallisista vaikuttimista. Hän ei sillä mitään voita. Hän tulee teosofiksi, sentähden että hänen henkensä löytää rauhan teosofisesta maailmankatsomuksesta. Ja hänen teosofiksi tulemisensa todistaa, että hän on ajatteleva ihminen. Että teosofia leviää suuresti Suomen kansassa, todistaa, että meidän kansamme on ajatteleva, harkitseva ja filosofiseen mietiskelyyn taipuva kansa. Meidän kansamme on luultavasti siinä suhteessa poikkeavainen muista sivistyskansoista. Mutta ei suinkaan sen tosiseikan tule herättää meissä surua ja levottomuutta?

Minä en voi nähdä muutamien ystäväieni kannassa muuta kuin turhaa arkailemista. Se joka minun tavallani on liikkeen keskipisteessä, saa joka päivä uusia kouraantuntuvia todistuksia siitä hyödystä ja siunauksesta, minkä teosofia aikaansaa. Kuinka moni poljettu sydän kiittää teosofiaa rauhastaan, kuinka moni pimeässä hapuileva sielu on teosofiasta valon löytänyt! Teosofiset totuudet ovat kaikkia varten. Totuuden tietäjät ja vartijat ovat julistaneet ne meidän ajallemme ja meidän velvollisuutemme

on vain yhä levittää hyvää sanomaa. Sillä tavalla palvelemme ihmiskuntaa ja samalla niitä mestareita, jotka ovat liikkeemme takana.

*

Eräs asia synnytti paljon keskustelua vuosikokouksessa ja aiheutti katkeria sanoja. Se oli kysymys Suomen Teosofisen Seuran päämajasta. Tietäjän lukijat muistanevat, että tätä nimitystä „päämaja” on käytetty erään hankkeen yhteydessä, jonka muutamien ystävien kanssa olen pannut alulle. Olenhan koettanut selittää – Tietäjässäkkin – että homma on kokonaan minun vastuullani ja ettei Teosofinen Seura millään tavalla ole siitä – ei rahallisesti eikä siveellisesti – vastuunalainen. Väärinkäsityksiä näkyi kuitenkin paljon vallitsevan – helsinkiläisten keskuudessa. Moitteet minua vastaan kärjistyivät siihen, että T. S:n presidentti, Mrs. Annie Besant vuosikokouksessa Indiassa viime jouluna oli asiasta maininnut. Olin nimittäin osastokertomukseni lopussa sanonut: „minä olen ostanut vähän maata Helsingin läheisyydessä ja uneksin suomalaisesta Adjarista; joitakuuta rakennuksia rakennetaan paraikaa.” Annie Besant vuosikertomuksessaan puhui asiasta seuraavin sanoin: „Suomi on ostanut maata ja aikoo rakentaa suomalaisen Adjarin pohjoisessa ilmanalassaan; menestyköön se samoin kuin sen tropillinen nimikkö.”

Vastustajani väittivät, etteivät he tiedä mistään päämajahankkeesta: Seuran vuositileissä ei siitä mitään mainita; joku oli häpeäkseen saanut onnittelekirjeen ulkomailtakin. Kokouksen suuri enemmistö selitti kuitenkin hyvin tietävänsä ja ymmärtävänsä ja kiitollisena seuraavansa katseellaan päämajahankkeen kehitystä ja edistystä.

Joskin voi syyttää minua muodollisesta virheestä, kun vuosikertomuksessani presidentille mainitsin asiasta, jolla ei ollut virallista tekemistä Seuran kanssa, näkyi kuitenkin, ettei virheeni henkisesti katsoen ollut kovinkaan suuri, koska useimmat Seuran jäsenet hengessään tunnustivat „päämajan” täällä olevan ja koska suurin osa kävi sitä maanantaina katsomassa. Eihän luulisi Seuran voivan paheksua sitä, että koetetaan toimia sen hyväksi, vaikkei se vielä tapahdukaan virallisesti!

Muuten tahdon tässä tilaisuudessa kaikkien mahdollisten erehdysten poistamiseksi puhua vähäsen päämajahankkeemme taloudellisesta puolesta. Muutamat ystävät ovat muistaneet minua lahjoilla, toiset ehkä aikovat (kuittaus tapahtuu aina Tietäjässä) ja heille olen velvollinen

selittämään, mihin heidän rahansa joutuvat. Jos joku olisi luullut, että rahat käytettäisiin täällä asuvien – minun ja muiden – elämiseen, tahdon heti sanoa, että se on erehdystä. Me tulemme kaikki täällä omalla työllämme toimeen – rahat käytetään yksinomaan päämajan hyväksi.

Kuten jo on selitetty, on allekirjottanut rahallisesti vastuunalainen kaikesta. Päämajamme on pystytetty lainarahoilla – minulla on ollut „omaa” perin vähäsen. Huhut suurista lahjotuksista ovat perättömiä.

Tähänastiset menot näkyvät seuraavasta yhteenvedosta:

Maa ja rakennukset.....	Smk.	31,701:02
Puutarha y.m. työt.....	”	496:–
Irtaimisto (kirveet, lapiot, tahkot, höyläpenkit y. m. y. m. ja Piippalan pirtin kalusto).....	”	661:40
	<hr/>	
	Yhteensä Smk.	32,858:42

Millä nämä menot on korvattu? Se näkyy seuraavasta yhteenvedosta:

Rahoja lainaksi eri henkilöiltä.....	Smk.	29,955:–
Rahalahjoja eri henkilöiltä.....	”	403:95
Tulot matinéesta 12.III.....	”	230:71
Minulta	”	2,268:76
	<hr/>	
	Yhteensä Smk.	32,858:42

Näihin tileihin ei ole laskettu mitään juoksevia menoja ja tuloja – ei korkoja, ei veroja, eikä vuokria ja muita satunnaisia tuloja.

*

Olemme ensi kesänä aikoneet panna toimeen *teosofiset lomakurssit* täällä „päämajalla”. Tuuma on jo kaksi vuotta vanha. Kesällä v. 1909 ilmottautui 20 osanottajaa eikä tuuma siis lykkäytynyt harrastuksen puutteesta, vaan toisista syistä. Toivomme nyt, ettei sattuisi mitään esteitä. Lomakurssit pidetään heinäkuussa luultavasti 7-20 p:n tienoissa. Niiden tarkoitus on lähentää teosofian harrastajia toisiinsa ja teosofiseen työhön. Yhtenä puolena kurseissa tulee sentähden olemaan jokapäiväinen yhdessäolo „päämajalaisten” kanssa, toisena puolena tietysti jokapäiväiset esitelmät, harjotustunnit, kysely-illat j. n. e. Esitelmiä pitävät eri henkilöt. Eri aineita käsitellään: teosofian oppeja, teosofisen liikkeen historiaa, Suomen kansan historiallista tehtävää, astrologiaa, terveysoppia y. m.

Kursseihin voivat ottaa osaa Teosofisen Seuran jäsenet ja muut vakavat teosofian harrastajat. Kurssit eivät ole aiotut „korkeasti oppineille”, vaan ovat mahdollisimman kansantajuisia muodoltaan. Jotka aikovat ottaa kursseihin osaa, ilmottautukoot hyvántahtoisesti ennen kesäkuun 15 p:ää osotteella: Pekka Ervast, Åggelby. Kurssimaksu, johon on luettuna täysi ylöspito, on Smk. 70:– hengeltä. Jokaista kurssilaista pyydetään ystävällisesti tuomaan mukanaan makuuvaatteet, nim. tyynyn, lakanat ja peitteen. Niin monta kurssilaista kuin mahdollista sijoitetaan „Tonttulaan”, „Piippalaan” ja „Koivulaan”, toiset lähellä oleviin huviloihin. Toivomme, että näin ensi kerralla annetaan anteeksi alkuperäiset olot ja että tullaan tänne ilman vaatimuksia mukavan asunnon suhteen.

Juhannuksen jälkeen lähetetään kaikille kurssiin ilmottautuneille tarkempi ohjelma ja lähemmät tiedot tänne tulosta, asunnosta j. n. e.

*

Tohtori Rudolf Steiner oli helsinkiläisten looshien pyynnöstä luvannut saapua Helsinkiin toukokuun 3 p:nä ja pitää täällä Teosofisen Seuran jäsenille esitelmä-sarjan aineesta „Occulte Hierarchien” sekä pari julkista esitelmää. Sarja olisi kestänyt 15 p:ään asti. Nyt kuitenkin on tuuma lykkäytynyt tulevaisuuteen. Tohtori Steiner oleskelee Italiassa, hänen sihteerinsä on sairas ja hän ilmotti tänne, että hän kyllä saapuu varta vasten Italiasta, jos looshit vaativat, mutta että hän mielellään siirtäisi tulonsa toistaiseksi. Tietysti helsinkiläiset looshimme ovat vapauttaneet tohtori Steinerin lupauksestaan.

*

Salaisen Opin tilaajille huomautan, että pitkällisen kirjaltajalakon takia emme osaa tarkoin määrätä, mihin aikaan kesällä Salaisen Opin toinen nide ilmestyy painosta. Koetamme saada sen mitä pikemmin valmiiksi, mutta voi hyvinkin viipyä elokuuhun, ennenkuin meillä on ilo lähettää tilaajille tämä toinen nide, joka epäilemättä monen mielestä on oleva vielä mieltäkiinnostävämpi ja ennen kaikkea helppotajuisempi kuin ensimmäinen.

*

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike on rikastuttanut suomenkielistä teosofista kirjallisuutta erittäin huomattavalla teoksella. Äsken on nimittäin painosta ilmestynyt *Alcyone'n* kirja *Mestarin jalkojen juuressa*. Kirja on samaa kokoa kuin „Valoa tielle” ja maksaa 60 p., sid. 1:50.

Kirja on merkillinen sekä sisältönsä että tekijänsä puolesta. Siinä tehdään selkoa niistä ominaisuuksista, joita vaaditaan vihkimyksen tielle pyrkijältä, toisin sanoen siltä, joka kulkee puhdistuksen valmistavaa polkua. Mitä yksinkertaisimmalla tavalla, lämminhenkisesti, ilman korusanoja, mutta suoraan ja peittelemättä esittää kirja, kuinka teosofin tulee elää. Se on käytännöllistä opetusta alusta loppuun. Sitä on verrattu „Valoa tielle” -kirjaan ja „Hiljaisuuden ääneen”, mutta ero on silmiinpistävä. Edelliset ovat syvällisen viisaita, usein vaikeatajuisia ja mystilliseen ajatustapaan tottumattomalle paikotellen käsittämättömiä, „Mestarin jalkain juuressa” taas on kirja, jota lapsikin ymmärtää. Se onkin yhtä hyvä opas lapsen kädessä kuin vanhemman ihmisen. Sen neuvot ovat niin selviä ja sydämeenkäypiä, että jokainen ymmärtää ne tosiksi. Kysymykseksi jää vain, kuinka suuressa määrässä tahdomme niitä toteuttaa.

Kirjan kirjottaja on lapsi – vastikään 14 vuotta täyttänyt hindulainen poika. Hänen nimensä on J. Krishnamurti ja hän elää Mrs. Besantin kasvattina Teosofisen Seuran päämajassa Intiassa. Häneltä Seuramme johtajat nähtävästi odottavat paljon suurta, koska ovat hänestä paljon kertoneet. Mr. Leadbeater on eräässä artikkelisarjassa Theosophist'issa (*Rents in the veil of time*) kuvannut kolmekymmentä Alcyonen ruumistusta ennen nykyistä elämää, jotka hän yhdessä Mrs. Besantin kanssa on selvänäköisesti tutkinut. Nykyisessä ruumistuksessaan Alcyone tammikuussa 1910 kävi läpi ensimmäisen suuren vihkimyksensä, mikä on sangen harvinaista ihmiskunnan historiassa vihittävän nuoreen ikään nähden. Alcyonen kirja sisältääkin niitä opetuksia, joita hän on kuullut oman mestarinsa, mahaatma K. H:n suusta. Levitkööön kirja laajalti meidänkin kielellämme. Se ilmestyi pari kuukautta sitten englanninkielisenä alkutekstinä ja ensimmäinen painos on jo aikoja sitten loppuunmyyty.

Suomennoksesta on tahallaan jätetty pois yksi lause sivulta 30, joka lause ei suomentajan eikä allekirjottaneen mielestä mitenkään sointunut yhteen muun tekstin kanssa.

Veikko Palomaalta on ilmestynyt uusi kirja, tällä kertaa tekijän omalla kustannuksella. Kirjan nimi on „*Lemmen salaisuudet*”. Salatieteellinen katsaus sukupuolielämän sisäisiin syihin”. Hinta on Smk. 1:50 ja voipi kirjan tilata myös Teosofisesta Kirjakaupasta.

Vaikka tekijä ei itse näy pitävän siitä, että arvostelee hänen myöhempiä tuotteitaan paremmiksi vanhempaa (kts. siv. 73 ja 74), täytyy minun kuitenkin sanoa, että mielestäni tämä „*Lemmen salaisuudet*” on parempi edellisiä teoksia. Tällä arvostelullani tarkoitan, että kirja on muodollisesti etevämpi ja että tekijä on yhä selvemmin osannut tuoda esille oman kantansa. Uskoin ymmärtäväni Palomaata jo „*Punaisen kirjan*” ilmestyttyä; mutta useat lukijat eivät ollenkaan saaneet punaisesta kirjasta, mitä minä siinä näin. Syy oli tietysti kirjassa, koska myöhemmin olen havainnut, että Palomaa on tarkottanut, mitä luulin hänen tarkottavan, vaikka hän oli sen niin vaillinaisesti esittänyt, etteivät kaikki lukijat sitä älynneet. Muuten hän tietysti itsekkin on kehittynyt ja muodostanut oman kantansa itselleen selvemmäksi. Hänen äsken ilmestyneeseen kirjaansa kannattaa epäilemättä tutustua, vaikkakin on itsellä poikkeavat mielipiteet, niinkuin minulla sattuu olemaan. En tahdo kuitenkaan tässä ruveta asioita pohtimaan, koska äsken pitämäni esitelmä „*Rakkaudesta*” pian ilmestyy kirjasen muodossa.

Heinä- ja elokuu, s. 181-188

Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on nyt toukokuun alusta saakka vierailut Englannissa. Hänen vierailunsa ei tietenkään ole mikään huvimatka, vaan niinkuin eräs suomalainen teosofi kirjottaa minulle Lontoosta: „on aivan ihmeellistä, kuinka paljon A. B. jaksaa tehdä työtä. Yhtä mittaa matkoja, luentoja, kokouksia, vastaanottoja – ja kuinka paljon hän antaa juuri nykyään! On aivan kuin olisi läsnä pyhän hengen vuodatuksessa . . .” Ja sanomalehtiarvosteluista päättäen hänen kulkunsa taas on kulkua voitosta voittoon. Tuhansille ihmisille hän suuressa Queen's Hall'issa pitää omia luentojaan „*lähimmästä tulevaisuudesta*”, kuvaillen lennokkaissa sanoissa niitä muutoksia, jotka ovat odotettavissa fyysisessä maailmassa yhtä hyvin kuin uskonnollisessa, yhteiskunnallisessa, poliittisessa. Viimeisessä luennossa koko suunnaton kuulijakunta yhtenä miehenä nousee seisaalleen sekä luennon alkaessa että sen loputtua tervehtiäkseen sitä naista, joka viitenä sunnuntaina peräkkäin puheensa taikavoimalla on nostanut heidän sielunsa näkemään, miksi elämä on

elämisen arvoista. Samoihin aikoihin hän myös pitää luentosarjan teosofeille „menneisyyden kehityksestä”, esittäen muutamia äsken tekemiään salatieteellisiä havaintojaan ja tutkimuksiaan ihmiskunnan varhaisimmista kehitysjaksoista. Paitsi omaa teosofista työtään hän ottaa osaa naiskirjailijain vuosipäivällisiin, pitää kutsusta avauspuheen vastikään perustetussa *Psychical Research Club* (psykillinen tutkimusklubi), kulkee mukana naisten mahtavassa mielenosotuskulkuessa puettuna 33 asteen vapaamuurarin täysiin juhlatamineisiin ja pitää senpäiväisen kokouksen loistavimman puheen, edustaa Intiaa tämän vuoden merkkikokouksessa, jonka kaltaista ei ennen ole pidetty, suuressa rotukongressissa, johon on saapunut osanottajia maailman kaikilta kulmilta j. n. e. Viikon päivät kestäväällä käynnillään Parisissa hän saa teosofian nimen laajemmalle kaikumaan ja herättää enemmän mielenkiintoa yleisössä kuin konsanaan ennen on Ranskassa tapahtunut. Kuitenkaan hän ei pidä siellä kuin yhden julkisen luennon. Mutta se pidetäänkin Sorbonnen yliopiston juhlasalissa neljälle tuhannelle kuulijalle, ja lehdet kertovat, että sadat ja tuhannet saavat kääntyä ovelta takaisin. Aineena on „Giordano Brunon sanoma nykyiselle ajalle” ja Annie Besant näyttää kohta kohdalta, että ne samat totuudet, joiden puolesta Bruno kuoli polttoroviolla ja jotka eivät vielääkään kaikki ole saavuttaneet yleistä tunnustusta, esitetään meidän aikanamme teosofian nimellä maailman kuultaviksi. Ja läsnäolevat teosofit näkevät syvän merkityksen ja kohtalon johdon siinä, että Giordano Bruno vähän enemmän kuin kolme sataa vuotta sitten itse esitti kerran aatteensa samassa Sorbonnen yliopistossa . . .

Syyskuussa Annie Besant johtaa europpalaista teosofista kongressia Genovassa.

*

Viime Tietäjän numerossa ilmotin, että pian ilmestyisi kirjasena esitelmä, jonka keväällä pidin rakkaudesta. Olen muuttanut mieleni sittemmin ja julkaisen sen tässä Tietäjän palstoilla. Kuten kaikki esitelmäni, jotka pikakirjotuksella otetaan paperille, se on muodollisesti kovin puutteellinen, vaikkakin käsikirjotuksessa olen sitä tarkastanut ja jonkun verran muovailnut. En kuitenkaan tahtonut sitä kelpaamattomana hylätä, koska on epätietoista, milloin asiasta ehtisin seikkaperäisemmin kirjoittaa.

Koetan siinä esitelmässäni näyttää, mikä merkitys kehitykselle on meidän tunne-elämällämme. Nykyaika on usein valmis tuomitsemaan

tunteitamme liian vähäpätöisiksi järjen ja ymmärryksen rinnalla ja unohtaa samalla, että tunteet muodostavat kokemuselämämme varsinaisen pohjan. „Ihminen on sitä, mitä hän ajattelee”, sanotaan, ja oikein ymmärrettyinä tämä on totta. Sillä se, mitä ihminen ajattelee, kuvastaa mitä hän sielussaan tuntee. Mitä ihminen sydämessään halajaa, suosii, tahtoo, sitä hän päässään ajattelee. Jos taas otamme tuon lauseen itsekasvatuksemme ojennusnuoraksi, täytyy meidän erityisesti painostaa sanaa *ajattelee* ja huomata, että ajattelemisemme ei ole todellista ajattelemista, ellemme samalla koko olennessamme tunne ajatustamme. Kuten Schiller sanoo: „kaikille kuuluu mitä ajattelet, sinun omaasi on vain mitä tunnet.” Jos yksinomaan päässämme jotain „ajattelemme”, emme vielä sitä ole. Me voimme täyttää päämme kaikenlaisilla muistitiedoilla eikä kuitenkaan tulla muuksi kuin tietosanakirjoiksi. Jos tahdomme, että tietomme ja ajatuksemme tulevat omiksemme, täytyy meidän oppia sydämessämme niitä tuntemaan. „Viisaus ei asu niiden aivoissa, jotka täyttävät itseään toisten ajatuksilla, vaan niiden, jotka ovat oppineet kuuntelemaan omien ajatustensa ääntä.”

H. P. B. ja hänen opettajansa opettavat samaa „Hiljaisuuden äänessä”. Siinä kerrotaan, että ihmisen matka käy kolmen salin läpi: ensimmäinen on tietämättömyyden sali, toinen on oppimisen ja kolmas viisauden – toisin sanoen: fyysillinen maailma, se „sali, jossa ensiksi näet valon, jossa elät ja kuolet” (Hilj. ääni, siv. 13), astralimaailma ja mentalimaailma. Toista salia, astralimaailmaa, kutsutaan oppimisen saliksi. Miksikä? Sentähden että se on tunteiden maailma, sentähden että vain tunteittemme avulla voimme oppia. Tunteemme saattavat meidät iloitsemaan ja suremaan, nauttimaan ja kärsimään, ja siinä on kokemustemme maailma. Emme paljaalla kokemuksella viisastu. Viisastuaksemme täytyy meidän ajatella kokemuk-siamme, nousta astralimaailmasta mentaliseen. Jos jäämme tunteihimme, emme löydä muuta kuin käärmeen joka ilon ja nautinnon ruusun alta (siv. 13), mutta jos tunteita ajattelemme, jos imemme niistä opetuksen, jos nostamme ne taivasmaailmaan, silloin kärsimyksen ja tuskan kiemuroiva käärme muuttuu viisauden ikityyneksi käärmeeksi, joka itsensä pyrstöön puree.

Matti Kurikka moittii minua eräässä äskeisessä New-Yorkin uutisten numerossa liian suuresta vapaamielisyydestä, kun annan Aatteen – V. Palomaan – kirjottaa Tietäjään liian vapaasti sukupuolisista mieltelmistään. M. K:n mielestä minun pitäisi ajatellen laajaa lukijakuntaa käyttää ennakkosensuuria.

En tahdo puolustaa itseäni. Tunnustan, että soisin olevani niin vapaamielinen kuin suinkin. Tunnustan myös, että mulla on „Aatteeseen” vanhaa lukkarinrakkautta, koska hän nyt kymmenen vuotta on lujasti seisonut teosofisen aatteen palveluksessa ja parhaimman kykynsä mukaan koettanut edistää sitä, mitä hän totuutena pitää. Tunnustan, etten mielihyvällä soisi hänen ajattelevan minusta että olen ajatuksen ja sananlausumisvapauden sortaja. Sillä sitä en tahtoisi olla.

Olen kyllä aina ollut näkevinäni, että Palomaan kanta on toinen kuin minun. Hän ei näy uskovan siihen yksilölliseen rakkauteen, johon minä uskon. Hän ei näytä pitävän lempeä ja ystävyyttä yhtä luonnollisena kuin minä. Mutta enkö olisi kovin lapsellinen ja suvaitsematon, jos sentähden häntä kohtaan tuntisin pienintäkään ylenkatseen tai vihan tunnetta? Silloin olisin heti tuominnut itseni omissa silmissäni, silloin olisi heti oma kantani mielestäni väärä! Minun siveellinen mittapuuni on rakkaus, suvaitsevaisuus, lempeys, hellyys, veljeys, hyvyys, jalous – se mikä niitä tunteita itsessäni loukkaisi, se olisi väärää ja valheellista. Veljeys ilmenee mielestäni siinä, että kukin olemme oma itsemme ja samalla kunnioitamme toisiamme. Ja minä kuiskaan teille salaisuuden: se joka ei tunne olevansa oma itsensä, se joka ei seiso omilla jaloillaan, hän ei osaa toista kunnioittaa.

Tämä ei mitenkään estä meitä arvostelemasta toistemme mielipiteitä. Jollemme siinä suhteessa ole rehellisiä, emme auta toisiamme. Äskennämainitussa kirjoituksessaan Matti Kurikka ankarasti arvostelee Aatteen artikkelia viime Tietäjän numerossa. Se on hänen oikeutensa ja velvollisuutensa. Mutta minun oikeuteni on myös huomauttaa, että luulen ystäväni M. K:n vainuvan Aatteen kannassa semmoista pimeyttä ja mustuuta, jota siinä ei ole. En minäkään saata uskoa, että Aatteella olisi epäsiiveellisiä tarkoituksia. En saata sitä uskoa, koska en sitä näe. Uskon aivan päinvastoin. Uskon, että Aate kaikesta sydämestään soisi, että me ihmiset olisimme parempia, puhtaampia, siiveellisempiä, veljellisempiä. Uskon, että hän tekee voitavansa kohottaakseen yleistä siiveyden tilaa sekä ajatuksillaan että sanoillaan, niin paljon kuin tämä on pienen ihmisyksilön vallassa. Uskon hänestä tätä niinkuin uskon sitä Matti Kurikasta. Mutta

Aate on filosofi ja sentähden hän myös aina tahtoo selittää itselleen ja toisille, miksikä asiat ovat niinkuin ne ovat. Hän tahtoo sillä auttaa tietämättömyyden painajaisesta niitä, jotka hänen ääntänsä kuuntelevat. Hän on itse voittanut ajatuksistaan ja maailmankatsomuksestaan mielenrauhan, joka kuvastuu hänen kirjotuksissaan, – miksikä hän ei sitä muille jakelisi?

Teosofeina meidän pitäisi muistaa muuan kultainen neuvo (en tiedä onko kukaan lausunut sitä ennen minua, mutta voihan se silti olla kultainen): „älä koskaan ota toisen sanoja niin vakavalta kannalta, että niiden johdosta ajat pääsi seinään!”

*

Teosofisen Seuran jäsenet muistavat, että kun Annie Besant tuli valituksi presidentiksi (v. 1907), luopui Seurasta m. m. Mr. A. P. Sinnett, joka ensimmäisenä kirjoillaan „The Occult World” (Salattu maailma) ja „Esoteric Buddhism” oli tehnyt teosofian tunnetuksi Europassa ja toistakymmentä vuotta oli ollut T. S:n varapresidenttinä. Seuraava kirjeenvaihto presidentin ja Mr. Sinnetin välillä ilahuttanee suuresti jäseniämme.

*

82, Drayton Gardens, London, S. W.
Heinäk. 17, 1911.

Rakas Mr. Sinnett.

Katsoen kaikkeen, mitä olette tehnyt teosofian levittämiseksi länsimaissa, tuntuu minusta aiheettomalta, että vielä pysytte erillänne Teosofisen Seuran pääjoukon yhteydestä. Äskeiset keskustelumme ovat osottaneet, kuinka vähän todella on meitä erottamassa, ja olen vakuutettu siitä että työmme parhaiten tulee menestymään, jos seisomme yhdessä.

Sentähden kirjotan ja pyydän virallisesti teitä taas ottamaan vastaan Teosofisen Seuran varapresidentin toimen, jotta me kaikissa tärkeissä asioissa saisimme käyttää teidän neuvoanne hyväksemme ja jotta me voisimme teille osottaa sitä kunniaa, mitä voimme.

Vanha ystäväni, Sir Subramania Iyer, yhtyy minuun luopumalla toimestaan, jotta minulla olisi vapaus tarjota se teille, ja toivon vilpittömästi, että suostutte ottamaan sen vastaan.

Jään olemaan vilpittömästi teidän

Annie Besant,
Teosofisen Seuran presidentti.

59, Jermyn Street, S. W.
Heinäk. 19, 1911.

Rakas Mrs. Besant.

Ainoastaan yksi vastaus rakkaaseen kirjeeseen on mahdollinen. Ottaen huomioon kaikki asiat, tunnen, että olisi vähän mieletöntä, jos yhä edelleen pysyisin erilläni Teosofisesta Seurasta, ja todellakaan ei ole meidän välillämme yksilökohtaisesti mitään sellaista erimielisyyttä, joka voisi voittaa paljon voimakkaammat myötätunnon siteet. Kun sitäpaitsi uskon, että Niiden toivomukset, joita syvimmästi kunnioitamme, käyvät yhteen teidän toimintasuuntanne kanssa, suostun empimättä uudistamaan vanhat suhteeni Seuraan sillä tavalla kuin ehdotatte.

Iloitsen niistä sydämellisistä myötätunnon osotuksista teidän työtänne kohtaan, joita yleisö on antanut nykyisellä käynnilläänne Europassa.

Olen aina vilpittömästi teidän

A. P. Sinnett.

*

Eräs Suomen T. S:n jäsen, joka viettää kesänsä Englannin teosofisissa piireissä, kirjoittaa minulle kirjeen, joka voi huvittaa Tietäjän lukijoitakin.

„Rouva Kamensky (Venäjän T. S:n ylisihteeri) lähettää sinulle minun kauttani niin lämpimät terveiset, täynnä sisarellista myötätuntoa. Hän on jo kauan aikonut käydä Suomessa, varsinkin saadakseen puhua sinun kanssasi meikäläisestä työstä. „On hyvä, että me voimme ystävinä kohdata toisiamme teosofian alalla”, sanoi hän, „kun politiikka meitä erottaa.” Hän tuntui ajattelevan että te kaksi voisitte olla niin suureksi hyödyksi toisillenne ja saada paljon toisiltanne, sillä kummallakin on jokseenkin samat vaikeudet voitettavina. Jo vuosikokoukseen aikoi hän tulla, mutta ei tiennyt, milloin se oli. Hän tahtoi kirjoittaa sinulle, voidakseen asettaa matkansa niin, että voisi tulla vapaa-päiviksi. Hänen täytyi lähteä Lontoosta Pietariin nyt jo. Hänen on vastattava oikeuden edessä eräästä

aikakauskirjansa artikkelista. Se oli ainoastaan käännös, jossa puhuttiin, että Konstantinus ei ole ensinkään mikään pyhimys, vaikka hän siksi on tehty. Saa nyt nähdä, kuinka käy, vapautetaanko hänet vai lähetetäänkö kolmeksi vuodeksi Siperiaan. Sekä hän että neiti Westerland Göteborgista sanovat, että Annie Besant nyt kokonaan työskentelee ja keskittää kaiken tarmonsa mielten valmistamiseksi suurta maailmanopettajaa vastaanottamaan. Aika tulee meitä yhtä lähemmäksi, ja joka kerta kuin hän mainitsee tuosta suuresta tapahtumasta, kuuluu siltä kuin se olisi ihan mitä pikemmin tulossa, ehkä ennen 15 vuotta, ehkä . . . Hänen suurin huomionsa kohdistuu nuorisoon, hän kehottaa kaikkia koettamaan nuoria ymmärtää ja niitä ohjata niin, että ne ovat valmiita.

„Annie Besant oli täällä vihkimässä Blavatsky-instituuttia ja Mr. Dunlop esitti neiti V. S:n ja minut A. B:lle suomalaisina. He tuntuivat iloitsevan siitä, että me olimme täällä. Seuraavana päivänä oli kokous yksinomaan jäsenille Manchesterissä. Siellä Mrs. Besant puhui jokapäiväisen elämän teosofiasta. Iltapäivällä hän piti julkisen esitelmän, jonka hän alotti vastalauseella. Se oli ensimmäinen kerta hänen yli 30-vuotisessa toiminnassaan, jolloin häntä kiellettiin ottamasta pääsymaksua, *koska oli sunnuntai*. Sellaiset ovat vielä lait Englannissa. Kuitenkin täytyi kyllä maksaa sekä junien että raitiovaunujen pileteistä. Saliin mahtui 4,000 ja 5,000 välillä kuulijoita ja suuri joukko sai tilanpuutteen takia palata ovelta. Puheessa oli sellainen voima, joka silmäimme edessä kohosi, koko hänen persoonallisuutensa oli yhtä asian kanssa, hän seiso siinä elävänä todistuksena siitä, kuinka pitkälle voidaan tulla sen jumalallisen voiman avulla, joka ihmisessä piilee. Me kuulumme häntä Kensington Hallissa Lontoossa, samaten rotukongressissa. Viimemainitussa kokouksessa oli hänen vaikutuksensa merkittävä. Hän työskentelee saadakseen aikaan keskinäistä ymmärtämystä ja myötätuntoa Intian ja Englannin välillä. Kun hän luetteli useampia omituisia lakimääräyksiä Englannin Intiasta, syntyi levottomuutta salissa. Intialaiset huusivat: „hän on maamme äiti, se on totta.” Englantilaiset pyysivät vahvistusta, jonka antoi muuan asioita teorettisesti tunteva. Ihmeellistä, että kongressi juuri nyt pidettiin, siellä saimme oppia ajattelemaan, kuinka kaikki olemme veljiä, olimmepa sitten mustia, valkoisia tai punaisia. Me asuimme ihanasti Lontoossa, rauhallisessa puhtaassa kaupunginosassa, Maida Valessa, Hygeia Housessa. Toinen puoli rakennuksesta oli suurta puistoa kohti, jota ainoastaan talon vieraat saivat käyttää. Siellä istuttiin siimeksessä ja syötiin hedelmiä, juotiin iltapäiväteetä tai levättiin rasittavan

päivän jälkeen. Mad. Kamensky kokosi meidät yhteen viimeiseksi illaksi, hän soitti ja meillä oli hyvä olla yhdessä. Kaikki vieraat olivat teosofeja, ruoka vegetarinen. Osote: London W. Warrington Crescent, 37-39. Hygeia House.

„Ja sitten Blavatsky-laitoksemme. Mr. Dunlop on ollut Amerikassa, varmaan työansioilla. Hän tuli sieltä Judgen oppilaaksi ja huomasi velvollisuutensa olevan työskennellä henkisen kehityksensä hyväksi. Oli kaksi vuotta kuin kuollut perheellensä. Silloin hän näki hengessään, että lapset kärsivät nälkää, hän käsitti unohtaneensa velvollisuutensa heitä ja vaimoaan kohtaan, tuli taas heidän luoksensa ja lupasi itselleen koettaa ansaita niin paljon, että voisi muitakin auttaa. Nyt hän on tullut niin pitkälle. Hän rakastaa *kaikkia* eikä ole ketään, joka ei häntä rakastaisi. Tämä laitos saattoi syntyä ainoastaan siten, että hän Mr. Lazenbyssä tapasi sen henkilön, joka kokonaan antautui tutkimuksia ohjaamaan. Mr. Lazenby on jättänyt kaikki; hänellä on vain 5 shillinkiä viikossa „tupakkarahaa”; hän on vilpitön sielu, iloinen kuin lintu, veitikkamainen ja vallaton, kaikkien ystävä, mutta papereistaan selvillä. Kun Annie Besant oli täällä, meni hän hänen luokseen ja sanoi: „Hyvää päivää, Annie Besant, minä olen omistanut koko elämäni H. P. B:n teosten opettamiseen.” A. B. laski kätensä hänen päälleen ja sanoi: „Jumala siunatkoon sinua, poikani.” Mrs. Besant näki hänen uskolliset silmänsä ja hänen sydämensä sisäisen puhtauden. Siis ymmärrät, että täällä luetaan ainoastaan H. P. B:tä, Isis Unveilediä k:lo 11 a. p., Salaista oppia klo 3 ja sielutiedettä k:lo 8 i. p. Hän osaa kirjansa ulkoa. Muuan amerikkalainen leskirouva, Mrs Leisenring, jolla nykyään on suuria afääri-yrityksiä Amerikassa, asuu täällä kolmine lapsineen aivan halvalla. Hänellä on pieni talo lähellä laitosta, hän on sihteeri ja kaiken ylijäämän tuloistaan antaa hän laitokselle. Täällä eletään veljellisesti, kävellään yhdessä luentojen välillä, kaikki käsi kädessä. Minä pidän kaikesta, paitsi siitä tavattomasta määrästä runoutta, jota täällä ahmitaan. Minä lähden tieheni, kun he alottavat, 15-20 runoa yhtä päätä, toinen tunnelma toisen jälkeen, sitä minä en kestä. Välistä istuvat kello kahteen yöllä runoja lukemassa pikkuisen puron reunalla. Joskus on täällä vain 3 tutkijaa, joskus 10, joskus vain yksi. Tottuneemmat saavat joskus tehtäväkseen pitää ½ tunnin esitelmän esim. Plaatosta tai jostakin muusta harjotukseksi. Niiden täytyy silloin olla niin selvillä aineestaan, että voivat vastata kysymyksiin. Ensi viikolla lähdemme kesäkursseihin, sinne tulee yli 300 henkeä. Viime sunnuntaina olin myös läsnä lapsille pidetyssä

Lootusseuran luennossa. Se oli hyvä. Kaikki luennot pidetään hedelmäpuutarhassa, suuren tammen alla.”

Syyskuu, s. 253-257

Englannin Teosofisen Seuran vuosikokouksessa, joka pidettiin heinäkuulla Lontoossa, Annie Besant lausui toivomuksena, että Seura hankkisi itselleen tarkotustaan vastaavan, arvokkaan ja tilavan päämajan Lontoossa. Ehdotus lienee heti saavuttanut paljon kannatusta, koska asia nyt jo on niin pitkällä, että Annie Besant syyskuun „Vâhanissa” ilmottaa katsoneensa paikan Bloomsbury'n kaupunginosassa ja pyytää jäseniä auttamaan rahoillaan. Kyseessä ei ole mitään pieniä summia. Annie Besant sanoo, että Lontoon päämajaa varten tarvitaan viisikymmentä tuhatta puntaa, s. o. Suomen rahassa yksi miljoona kaksisataa viisikymmentä tuhatta markkaa. Hän sanoo, että paras olisi saada koko summa lahjoissa, ja hän kehottaa niitä, joilla paljon on, antamaan paljon, mutta kaikkia antamaan vähän. Osakkeina myydään se summa, mikä ei lahjoissa kerry. En ollenkaan epäile, ettei hänen kehotustaan innolla noudatettaisi, sillä hänen äänellään on nykyään suuri kantavuus ja hänen sanallaan suuri paino.

Päämajasta on tuleva suuri talo. Aikomus on rakentaa yksi iso ja neljä pientä kokoussalia, Teosofisen Seuran, Kustannusliikkeen ja erään pienemmän liittoutuneen seuran huoneustot ja ainakin kolmekymmentä pienempää yksityisasuntoa. Vuotuisissa vuokrissa on laskettu saatavan 85,000 markkaa; suuri osa on jo vuokrattu ja taattu.

„Muuan unelmistamme”, sanoo Annie Besant, „on saada aikaan taiteellisen kauniita „jumalanpalveluksia” kovaa työtä tehneiden virkistykseksi, soitantoa ja laulua, ehkä jalommanlaatuisia näytelmiä.”

Kun talo on saatu veloista vapaaksi, siirretään se Teosofisen Seuran omaisuudeksi.

Tätä kaikkea lukiessani ajattelin: miksemme mekin täällä Suomessa voisi saada aikaan samanlaatuisen päämajan Helsingissä? Samansuuntaisen, vaikkei yhtä ison. Päämajan, jossa olisi iso luentuhuone, looshihuoneita, toimistoja j. n. e. On asiaa monta kertaa pohdittu meilläkin, ja kun aika tulee, kyllä täälläkin löytyy innostusta ja kannatusta.

Kuten lukijamme tietävät, keskittää Annie Besant nykyään työnsä ja tarmonsä valmistaakseen tietä uuden Maailmanopettajan tulolle. Hänen ennustuksensa on ylipäänsä vastaanotettu myötätunnolla Englannissa, vaikkakin vastustavia sivuääniä on kuulunut. Niinpä eräs oikeaoppinen teologi, tohtori Horton äsken piti saarnan nimeltä „Mrs Besantin profetia”, josta tähän „Vâhanin” mukaan painatan joitakuuta otteita.

„Minä en voi olla osottamatta nöyrää kunnioitustani sille ylevälle vakuudelle ja voimakkaalle ihmisyytunteelle, joka elähytti Queen's Hallissa pidetyitä luentoja. En voi uskoa, että kukaan kuuli noita puheita tulematta paremmaksi päästessään kosketukseen tuon vilpittömän ja rakastavan ja jalon naisen sydämen kanssa . . .

„Mrs. Besant julistaa, että läheisessä tulevaisuudessa tulee esiintymään suuri Maailmanopettaja, joka tulee kokoomaan ihmiskunnan lukemattomat uskonnot yhdeksi kokonaisuudeksi ja perustamaan rauhan ja hyvântahdon aikakauden ihmisten kesken . . . Nytpä voi sanoa, että kristillinen kirkko aina on tähän uskonut ja ettei kukaan voi huolellisesti lukea uutta testamenttia löytämättä siitä tätä *paruusian* eli Herran takaisintulon odotusta. Voidaan siis kysyä: miksi niin paljon merkitystä on pantava tähän Mrs. Besantin ennustukseen? . . . Jos kristitty saarnaaja ilmottaa Kristuksen tulevan takaisin, sulkee maailma sille korvansa ja pitää sitä paljaana saarna-kukkasena, mutta kun sellainen henkilö, joka itse ennen on ikäänkuin kääntynyt kristinuskoa vastaan, yhtä suurella vakaumuksella ja intoisella varmuudella kertoo Hänen tulevan takaisin, on maailma miltei pakotettu kuuntelemaan.

„Että Annie Besant on oleva tämän tulemisen kuuluttaja, on kaikin puolin merkillistä, ja sen ainoa selitys on se, että jokainen, ken on seurannut tämän naisen uraa, on tullut vakuutetuksi tästä: että häntä alusta loppuun asti on kannustanut erinomainen rehellisyys ja alttius kaikkia seurauksia ottamaan vastaan totuutta noudattaessaan. Me voimme hyvin ajatella, että Herran tuleminen on annettu ilmotettavaksi tällaiselle sydämelle, joka on vahvasti päättänyt löytää totuuden ja puhua siitä, sen löydettyään.”

Sama Englannissa ollut ystävä, jonka kirjeestä oli ote viime numerossa, kirjottaa seuraavasti teosofisista kesäkurseista:

„Päivät eivät ole päiviä täällä: ne ovat suuria, sisältörikkaita tapahtumia, niistä ei tahtoisi kadottaa yhtäkään, ei osaakaan, ne olisivat kaikki elettävät kokonaisesti, niinkauan kuin ne kestävät, ja sitten vietävät muiston kautta ulos elämään, varsinkin jokapäiväiseen. Sinä käsität, että tällaisissa oloissa on vaikea pukea ajatuksiaan sanoiksi, sillä sanat tulevat

liian köyhiksi niille, jotka itse ovat eläneet mukana, ja taas liian rikkaiksi niille, jotka kuulevat vain toisen kautta. Kiitos kortista, hämmästyin hieman, kun kuulin kirjeeni tulevan lehteen, mutta toivon, että vastaat ulkoasusta. Jos tästä on hyötyä, voit käyttää – mutta ajatukset tulvivat niin ylitseni, etten ehdi ajatella, kelle kirjottaa, vaan ne tulevat kuin sysäyksittäin.

„Me elämme koko päivän yhdessä ja olemme alituisessa keskinäisessä henkisessä yhteydessä. Me siinä toteutamme kaiken, mitä teosofian kautta olemme oppineet. Ykseys, veljeys, on päivän tunnussana. Mr. Dunlop ensimmäisenä päivänä keskustelussa muistutti meille, ettemme ole täällä erilaisuuksia etsiäksemme vaan ykseyttä, samaisuutta kaikessa ja kaikissa. Tällaisten kesäkurssien merkityksen oivaltaa vain se, ken on itse elänyt niissä mukana. Täällä esiintyy puhujalavalla puhujia, jotka edustavat mitä erilaisimpia ajatussuuntia, koulukuntia ja uskontoja, esim. useita sellaisiakin, jotka eivät ole ensinkään teosofeja. Siten ei synny yksipuolisuutta, ja ihmeellistä on nähdä, kuinka erilaiset ihmiset löytävät elämästä erilaisia puolia. Täällä on esim. muuan hindulainen tohtori, joka tekee meille selvää Veedaanta-filosofian mysterioista, jotka nähtävästi ovat hänelle itse-elettyjä. Hänen vaimonsa (hindulaisessa puvussa, otsallaan Vishnun palvelijain merkki) puhuu yksinkertaisesti ja oivasti heidän uskonnostaan, niin, suorastaan ylevästi niistä asioista, joita me jokapäiväisellä sisäisellä kamppailulla koetamme saavuttaa. Hindulainen sanoi vakavasti: „lähettäkää meille lähetyssaarnaajianne opettamaan meitä lukemaan ja kirjottamaan, me taas tahdomme opettaa teille filosofiaa.” Joku kysyi häneltä, mitä on onni. „Unohdusta”, vastasi hän.

„Mutta tahdot kai tietää, kuinka täällä kaikki on järjestetty käytännöllisesti katsoen. Me asumme kaikki (paitsi johtajat) erityisessä kolmekerroksisessa rakennuksessa, jossa on yli 300 huonetta, niistä kukin juuri siksi tilava, että siihen mahtuu sänky, pesukaappi, piironki ja tuoli. Valoista ja siistiä, kylpyhuone ja erityisiä pesuhuoneita sitäpaitsi, sekä alakerrassa suuri halli mukavine tuoleineen, kaikki englantilaiseen tapaan. Päärakennus on entinen herrastalo, jossa on kaikenlaista ylellisyyttä englantilaisten kannalta. Siinä on kirjutushuone, lukuhuone, virkahuone, missä myös jaetaan posti, erityinen ravintola, missä myydään maisemakortteja, ja ennen kaikkea lämpimin värein sisustettu halli urkuineen ja pianoineen. Täällä pidetään kaikki konsertit (joka päivä iltaluennon jälkeen).

„Jokapäiväiset kaksi virallista esitelmää pidetään suunnattomassa teltassa, joka on pystytetty puistoon. Jokaisen esitelmän edellä on soittoa (viulu-, violonsello- ja piano-trio). Ruokasali on lisärakennus päärakennuksen vieressä. Siinä syödään pitkien pöytien ääressä (20 kunkin ääressä), niin että ne, jotka ovat muodostaneet ryhmiä ja ovat vilkkaimmassa keskustelussa, voivat niitä jatkaa pöydässä. Niin, siellä täällä näkyy jo kouluja muodostettavan, mestari istuu suuren tammen tai kastanjan alla (joka tässä helteessä tarjoo suojaa 200:lle) aivankuin muinaisessa Kreikassa. Joskus ollaan koko päivä toimessa, ehditään tuskin syödä, ja muutamat varomattomat, jotka ovat tahtoneet kaikesta nauttia, huomaavat viikon kuluttua, että aivot eivät jaksa kaikkea sulattaa. Täytyy valita. Sanoin „mestari” vanhasta tavasta, mutta naiset täällä ovat yhtä etevä kuin miehet. Meillä on täällä esim. kirjailijattaret Miss Buxton ja Miss M. Pagan j. n. e. Näin eilen soman kohtauksen, kun vanha professori Bickerton kuunneltuaan kolme päivää ahkerasti neiti Buxtonin puheita, tuli ja sanoi: „hyvästi loistava tyttö” (splendid maid). Ja esitelmät eivät olekaan pääasiana vaan yhdessäolo. Täällä on ilmassa ihmeellinen suuri henki, pikkumainen kritiikki on poissa, täällä ollaan ystäviä, veljiä ja sisaria kaikkien kanssa, täällä *tunnetaan* se todeksi. Kaikki suru ja pessimismi on kauaksi karkotettu, täällä eletään kuin lapset uudessa maailmassa, jollaista kenties on onnellisimmissa unelmissaan aavistanut.

„Skotlannista on 20 jäsentä, niiden joukossa eloisa ylisihteeri, Hollannista 15. Skotlantilaisilla on oma talo Edinburgissa, jonka ne ovat saaneet seuraavalla tavalla. Kaksi henkilöä antoi koko summan ja jäsenet maksavat määrätyn erän joka kuukausi korkoihin ja jos jää jotain ylitse, niin ostetaan sillä osake, ja niin vähentyy velka alituisesti.

„Suljen kirjeeseen Annie Besantin puheen, joka luettiin ensimmäisessä kokouksessamme. Meillä on täällä harvinainen puheenjohtaja, Mr. Dunlop, jolla on ymmärrystä kaikkia kohtaan. Hän sanoi eräänä päivänä leikkillisesti, yleisestä veljeydestä ja ykseydestä puhuttaessa, että meidän ei tarvitse odottaa sen täydellistä toteuttamista kuudenteen juurirotuun asti, se voitaisiin jo meidän nykyisenä elinaikanamme toteuttaa ja niinkuin hän tunsu, niin mekin tunsimme tässä piirissä.

„Nyt näen, kuinka suuri merkitys on tällaisella kesäkoululla, kansainvälisellä, ja kuinka voimakkaasti se vaikuttaa jokaiseen yksityiseen jäseneseen. Nyt käsitän myös, kuinka suuren edesvastuun ottaa päällensä se, joka kokee onnea saada olla tällaisessa mukana. Mr. Dunlop, Mr. Lazenby ja Mrs. Leisenring ovat tämän aatteen omaksuneet vakavuudella,

rakkaudella ja kestävyydellä. Siksi on siitä koitunut niin siunauksellinen tulos. Ensimmäisenä kesänä oli vain joku kymmenkunta kokoontuneena, toisena kesänä 88 ja nyt yli 300. Vanhat tulevat takaisin, ne eivät voi vastustaa, ja uusia tulee lisää. Kas siinä, minkä siunauksen heidän epäitsekäs työnsä on tuottanut.

„Koska rautatielakko on päättynyt, voimme toivoa saavamme huomenna kuulla Mr. Sinnettä. Franz Hartman jäi tulematta, makaa sairaana reumatismista.”

M. S.

*

En malta olla painattamatta tähän otteen kirjeestä, jonka nuori koulutyttö on kirjottanut vahemmalle teosofi-ystävälleen ja jota olen saanut luvan käyttää:

„Muuten on hyvin merkillistä huomata, kuinka kaikki tavalliset ajatustehtävät alkavat tuntua helpoilta. Teosofiaa tutkiessa täytyy todellakin ajatella niin paljon, syvästi ja lujasti, että jos sitä oppii käsittämään ja seuraamaan, on samainen ajattelu sangen tehokas apu ainekirjotuksessa, matematiikassa ja kaikessa. Olemme koulussa koettaneet innostaa tovereitamme ajattelemaan ja tutkimaan asioita, mutta surettaa ja suututtaa, että täytyy olla niin varovainen kuin pahaa tekisi, sillä johtovalta pelkää teosofian valoa ja tekisi mielellään lopun siitä vähästäkin harrastuksesta, jos vaan tietäisi sitä olevan. Ja kuitenkin ainoastaan teosofia voi poistaa sen petollisuuden, itsekkäisyyden ja ajattelemattomuuden, jonka tämä nurinkurinen koulusysteemi on nuorisossa saanut aikaan. Heikoille sieluille nämä koulut ovat turmiollisia, he kun menevät sen virran mukana. Teosofit vain voisivat siellä jonkun verran hyötyä voidessaan erottaa oikean väärästä. Olen aina tuntenut vähän epävarmuutta koulunkäynnin hyödyllisyydestä ja järjellisydestä itseni suhteen. Mutta minusta tuntuu oikealta järjestykseltä, että hankin koulussa tietoja, kun en vielä muuhun kykene, ja teosofiasta, elämästä ja ajattelemisesta viisautta tullakseni kerran oikein hyödylliseksi teosofialle.”

Kuka Kristus on? Tämä kysymys on nykyään vireillä teosofisissa ja salatieteellisissä piireissä ympäri maailmaa. Se on päivän kysymyksenä sentähden että Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on ruvennut ennustamaan Kristuksen piakkoin tapahtuvaa toista tulemista. Tällöisiä ennustuksia on ennenkin tehty. Jo ensimmäinen seurakunta Jerusalemissa alkoi heti Kristuksen kuoltua odottaa hänen pikaista palaamistaan. Ja vuonna 1000 kertoo meille historia kuinka yltympäri kristikuntaa varmasti uskottiin Kristuksen tulevan ja tuhatvuotisen valtakunnan alkavan. Että laisinkaan nyt kallistetaan korva tämänsuuntaiselle ennustukselle, riippunee etupäässä kahdesta syystä. Toinen on se, että maailmassa yleensä meidän aikanamme nähtävästi odotetaan jonkun suuren profetan tuloa, toinen se, että Annie Besantin kuuluisa ja mahtava persoonallisuus antaa erityisen painon hänen sanoilleen. Hän, joka pitkin elämänsä on etsinyt ja palvellut totuutta, joka on elänyt yleisön silmien edessä enemmän kuin kolmekymmentä vuotta ja totisesti työskennellyt ihmiskunnan hyväksi, hän julistaa nyt sanansa koko vakavuudella: pian on Kristus tuleva maailmaan . . . kymmenen, viidentoista vuoden perästä . . .

Ja luonnollisesti herää kaikissa silloin kysymys: kuka Kristus on? mistä Annie Besant on saanut tietonsa?

Kaikki ymmärtävät muitta mutkitta, että Kristus ei tässä tarkota sitä äärettömän ja ikuisen kolmiyhdyneen jumalan toista personaa, josta kirkko opettaa, sillä teosofia ei tunne eikä tunnusta semmoista Kristusta ennenkään maan päällä esiintyneeksi. Kuka vanhempi teosofi ei muista niitä ensimmäisiä sisältörikkaita teosofisia aikoja, jolloin riemuitsimme hengessämme siitä, että Kristuksen salaisuus oli meille paljastettu. Kirkko oli opettanut, että Kristus Jeesus oli ihmiseksi tullut jumala, materialistinen epäusko sitävastoin, että hän oli tavallinen ihminen, vaikka tietysti samalla nerokas haaveilija. Teosofia tuli ja vapautti. Se selitti, että Kristus ei ollut jumala, vaan todellinen ihminen, mutta se lisäsi, että hänen ihmisyytensä oli äärettömän paljon korkeampi meidän ihmisyyttämme. Kuitenkaan tämä ei ollut satunnainen ilmiö; hänen hyvyytensä ja viisautensa ja voimansa ei ollut sokeain luonnonlakien satunnainen tulos, vaan luonnollinen seuraus pitkästä kehityksestä, lukemattomista ponnistuksista ja väsymättömästä työstä. Kristus oli yksi meistä, mutta samalla – kuinka paljon meidän yläpuolellamme! Monen monta ruumistusta, mittaamattomia aikoja ehkä kuluisi meiltä, ennenkuin saavuttaisimme sen huipun, jolla hän seisoi. Hän ei ollut ihmiseksi tullut jumala, vaan

pikemmin jumalaksi tullut ihminen. Samalla tavalla meistä jokainen kerran tulisi jumalaksi, samalla tavalla moni ihminen jo oli päämäärän saavuttanut.

Tämä oli teosofian oppi Mestarista ja se toi uuden valon koko elämäämme, uuden valon ja uuden lohdutuksen.

Myöhemmin saimme asianomaiselta taholta kuulla lähempiä tietoja muutamista yksityisistä Mestareista, m. m. Kristuksesta. Annie Besant ja C. W. Leadbeater selittivät, että se olento, jota kutsutaan Kristukseksi, ei ollut sama kuin Jeesus Natsarealainen. Jeesus oli opetuslapsi ja hänelle annettiin tilaisuus palvella maailmaa sillä tavoin, että hän luovutti erinomaisen puhtaan ja hienon ruumiinsa Kristuksen käytettäväksi kolmen vuoden aikana. Kristus taas oli korkea Mestari, joka tällä tavoin sai tilaisuuden pukeutua fyysilliseen ruumiiseen ja ilmestyä ihmisten keskelle. Viime kuluneina vuosina on vielä lisäksi selitetty, että se olento jota kutsumme Kristukseksi, on Mestareista korkein. Hän on koko maailman opettaja. Hän ei ole vaan yhden uskonnon takana. Kaikki uskonnot ovat hänen uskontojaan. Kullakin uskonnolla oma Mestarinsa – niinpä kristinuskon Mestari on entinen opetuslapsi, nykyinen Mestari Jeesus Natsarealainen, – mutta Kristus on kaikkien Mestarien pää. Hän on se, jota hindulaiset kutsuvat *Dshagatguru*'ksi eli maailman opettajaksi ja buddhalaiset *Boodhisattva*'ksi eli viisaisuuden totuudeksi. Hänen toimensa on ainoa laatuaan, mutta siinä toimessa ei aina ole sama henkilö. Niinpä ennen Kristusta oli maailman opettajana Gautama Buddha, ja Kristuksen jälkeen – kun Kristus vuosituhansien kuluttua vuorostaan „ottaa Buddha-vihkimyksen” – tulee maailman opettajan virkaa hoitamaan Mestari K. H.

Tämän maailman opettajan, tämän mestareista korkeimman, tämän Kristuksen pikaista tuloa Annie Besant nyt ennustaa.

Uskovatko sitten kaikki teosofit ja salatieteilijät yksimielisesti tähän ennustukseen mikäli se koskee Kristusta? Meidän täytyy tunnustaa, että niin ei ole asianlaita. Viime vuosikymmenenä on alkanut kuulua toisenkin auktoritetin ääni. Teosofista orkesteria eivät enää johda ainoastaan A. B. ja C. W. L.; Saksassa on ilmestynyt uusi johtaja, jonka vaikutusvalta niinkään on kasvanut suureksi. Tämä kolmas teosofinen auktoriteti on tohtori Rudolf Steiner.

Mitä hän opettaa Kristuksesta? Palestinan Kristus, hän sanoo, on kyllä toinen olento kuin Jeesus, mutta hän ei ole sama kuin Boodhisattva. Kristus on paljon korkeampi ja tosiaan ainoa laatuaan. Hän ei ole ollenkaan meidän

ihmiskunnastamme. Hän on tulos paljon aikaisemmasta kehityssarjasta ja hänen tehtävänsä maan päällä oli ennen kaikkea mystillistä ja okkultista laatua. Jo kolmannen juurirodun – Lemurian – ajoilta saakka oli valmistettu hänen tuloaan, rakentamalla ruumista niin puhdasta, että hän voisi sitä käyttää. Mikä sitten oli hänen tehtävänsä? Vapauttaa ihmiskunta aineen vallasta, puhdistaa kuolemallaan ihmiskunnan veri. Ennen Kristusta, sanoo Steiner, eivät ihmiset voineet tuntea verestä riippumatonta veljesrakkautta. Kristuksen veri on niin puhdistanut ihmiskunnan, että sen yksilöt nyt osaavat tuntea yleistä veljesrakkautta ja jaksavat kehittyä inhimillistä täydellisyyttä kohti. Kristus, joka itsessään oli olento „tuolta puolen auringon” on armahtavaisuudessaan astunut alas maan päälle ja yhtynyt maan auraan. Tästä käy selville, että Kristuksen ruumistuminen oli ainoa laatuaan. Kristus ei enää Steinerin mukaan ilmesty maan päällä fyysillisessä muodossa.

Tohtori Steiner on siis jyrkästi sitä mieltä, että Kristus ei tule. Mutta hän ei silti sano Annie Besantin ennustusta vääräksi: suuren Mestarin tulo on totisesti pian odotettavissa.

Jos sanan „Kristus” asemesta asetamme sanat „suuri Mestari”, saamme ennustuksen, josta kaikki teosofiset auktoritetit ovat yhtä mieltä. Tietysti kullakin heistä on omat kannattajansa, jotka syystä tai toisesta uskovat juuri heidän sanoihinsa. Mutta erimielisyys on vältettävissä siten, että jätetään syrjään teknillinen, tekisipä mieli sanoa teologinen kysymys Kristuksesta, ja pysytään kiinni siinä sanassa, että opettaja tulee, olkoon hän sitten kuka tahansa. Tahi jos sitten käytämme nimitystä „Kristus”, voimme käyttää sitä yleisteosofisessa merkityksessä. Siinä tapauksessa „Kristus” on ihminen, joka kehityksessään on saapunut ainakin Mestari-asteelle, semmoinen ihminen, joka on niin hengessään yhtä isän jumalan kanssa, että tämä jumalallisuus on läpitunkenut koko hänen olemuksensa ja tehnyt hänestä „jumalan pojan”, jonka kautta isän elämä ja kunnia ilmenee iankaikkisesti. Mutta nimi „Kristus” ei silloin ilmaise mitään henkilökohtaista tämän Kristusihmisen entisistä ruumistuksista.

*

Tällä kysymyksellä on toinenkin puoli, kuten näkyy seuraavasta otteesta eräästä kirjeestä, jonka minulle on kirjottanut muuan tätä nykyä Amerikassa asuva Suomen T. S:n jäsen: „Mitä te muuten ajattelette Alcyonesta?” (Alcyone on, kuten lukijat tietänevät, nuori hindulainen

poika, joka on kirjottanut kirjan „Mestarin jalkojen juuressa“). „Täällä olen kuulut hänestä suuria odotettavan tulevaisuudessa. Olen kuullut yksityisesti, että hänellä on puhtain ruumis maailmassa nykyään, niin että jos rauha tulee maailmaan yleisesti, voi tapahtua, että Kristus tulee 10 vuoden päästä taas maailmaan. Kaikista viittauksista olen tullut siihen johtopäätökseen, että Alcyone kuten kerran Jeesus luovuttaisi ruumiinsa Hänelle . . .”

En tässä paljasta mitään uskotuita salaisuuksia, koska olen lukenut samanlaisen tiedonannon painettuna niin yleisesti tunnetussa aikakauskirjassa kuin Mr. W. T. Stead'in *Review of Reviews* on. Toimittaja itse kirjottaa heinäkuun numerossa:

„Kaunopuheisimman naisen ääni mikä nyt kuuluu tällä planetalla on julistanut läheltä ja kaukaa, Adyarissa, Indiassa, Queen's Hall'issa Lontoossa uuden Messiaan läheistä tuloa . . .” „Mitä Mrs. Besant tuntee ja sanoo Jumalallisen Sanansaattajan tulemisesta, Sanansaattajan, joka on varjostava (overshadow) yksineljättä kertaa jälleensyntyneen pojan Krishnamurtin – nyt aikeessa alottaa opintojaan englantilaisessa yliopistossa – ruumista ja inspiroiva hänen mieltänsä taivaallisella viisaudella, sitä samaa minä tunnen ja tahdon ilmaista oman maani tehtävästä rauhanasian hyväksi . . .”

Sekä puolijulkisesti että julkisesti on täten lausuttu sangen merkillisiä ennustuksia Alcyonesta. Onpa huomautettu siitäkin, että hänen nimensä *Krihsnamurti* merkitsee „Krishnan, s. o. Kristuksen kasvot”, ja siitä, että hän – lapsi – on „Itäisen Tähdien Järjestön” pää.

Minun täytyy kuitenkin tässä sanoa, etten ole kuullut enkä nähnyt Annie Besantin itsensä missään nimenomaan niin väittävän. Tietysti on luonnollista, että hän on viittauksia siihen suuntaan antanut, mutta voihan viittauksia jonkun verran väärinkäsittääkin, enkä näin ollen vielä saata tehdä Annie Besantia vastuunalaiseksi näistä personallisista ennustuksista. Voihan ajatella Alcyonesta tulevan läheisen Kristuksen opetuslapsen, joka ennen muita tuntisi suuren Mestarin ja sentähden nyt toimii Mestaria odottavan järjestön päänä. Vaan turha on suunnitella ja tehdä johtopäätöksiä asioista, jotka toistaiseksi ainakin ovat tarpeettomia tietää.

Sillä mielestäni tällaiset yksityistiedot ovat tarpeettomia. Kuinka me kaikki voimme tietää, milloin ja missä ruumiissa Mestari tulee? Jos uskomme toisen sanoja, emme silti tiedä. Eikä pääasia olekaan semmoinen tieto, että „tuo on Kristus”. „Taivasten valtakunnasta ei sanota: kas tässä,

kas tuossa”, sanoi Jeesus, „vaan taivasten valtakunta on teissä itsessänne.” Samalla tavalla voisimme sanoa Kristuksesta: „Kristus ei ole tässä eikä tuossa, vaan Kristus on meissä itsessämme.” Tämä merkitsee, että meitä ei ollenkaan hyödytä semmoinen ulkonainen kuulo tai tieto, että tuo ja tuo nimitetty ihminen on Kristus, vaan meidän täytyy ensin tuntea Kristus sisässämme, sitten vasta kykenemme kuulemaan ulkonaisen Kristuksen äänen, kun hän puhuu. Eikä meidän tuntemisemme silloin perustu toiseen tai toiseen huhuun, vaan siihen, että itse totisesti sisässämme näemme ja tunnemme ja ymmärrämme, että se ihminen, joka meille tuossa puhuu, on Kristus.

„Itäisen Tähtien Järjestö” on tärkeä ja hyvä liitto, mikäli sen tarkoituksena on kasvattaa jäseniään tuntemaan Kristuselämää itsessään ja sen perusteella toisissa, mutta sen tehtävä olisi mielestäni jokseenkin arvoton, jos se tarkoittaisi sitoutumista edeltäkäsinkin kannattamaan ja tunnustamaan ja palvelemaan määrättyä jo elävää henkilöä. Vaara on silloin tarjona, että Teosofinen Seura tai osa siitä syöksyy samanlaiseen korkean olennon jumaloimiseen, joka on ollut kristinuskon ja kristillisten kirkkojen tuho ja turmio.

Minun nähdäkseni voisimme rauhassa odottaa ajan tapahtumia ja hengessämme valmistua Mestarin auttajiksi ja työaseiksi, joita hän tultuaan voi käyttää, mutta voisimme hyvällä syyllä syrjäyttää kaikki henkilökohtaiset arvelut. Omasta puolestani olen ajatellut, että Kristus tulisi olemaan ulkopuolella Teosofista Seuraa yhtähyvin kuin kaikkien kirkkojen ja uskontojen ulkopuolella – silloin teosofitkin pantaisiin koetukselle: ken hänet tuntee? kuka häntä seuraa? Mutta tästä en mitään tiedä enkä tahdo siitä sen enempää puhua. Tyydyn siihen uskoon ja vakaumukseen, joka annettiin minulle jouluna 1908 näkymättömän maailman puolelta, että uusi sivistys on luotava, uusi uskonto sen pohjasäveleksi annettava ja uusi Messias tuleva, joka alkusysäyksen antaa uuden ajanjakson pyörivälle rattaalle.

*

Islaamia eli kuten tavallisesti sanomme Euroopassa muhamettilaisten uskontoa olemme koulunpenkiltä saakka tottuneet jonkun verran halveksimaan. Vaikkakin olemme kuulleet sen suuresta levenemisestä itämailla – esim. Intiassa, – puhumme „sairaasta miehestä” ja

arvostelemme hänen, pakanuutta miltei pahempaa uskontoansa pikaiseen kuolemaan tuomituksi. Unohdamme päivitellessämme „turkkilaisten” julmuutta ja petollisuutta, että julmuus ja petollisuus aina ovat enemmän hallitusten ja sotavoimain aikaansaamia kuin kansan ja uskonnon. Kirkkokin on tavallisesti hallituksen puolella, mutta mehän emme sekotakaan kirkkoa uskontoon.

Islamilainen maailma ansaitsee tätä nykyä erityistä huomiota – ei sentähden että sota on käymässä Turkin ja Italian välillä, vaan erään merkillisen uskonnollisen liikkeen takia, joka siellä on vaikuttanut kuluneen vuosisadan keskivaiheilta saakka ja viime vuosina on tullut tunnetuksi länsimaillakin. Tämä liike on n. k. behai-liike. Se on erityisesti mieltäkiinnittävä teosofeille, sentähden että siinä puhutaan uudesta maailman opettajasta, vaikka väitetään hänen jo tulleen. Eikä se ole ainoastaan tämän takia meille mieltäkiinnittävä, vaan vielä enemmän siitä syystä, että se mistä behai-usko opettaa on kuten me sanoisimme vallan teosofista hengeltään ja useimmissa kohden semmoista, jommoista voimme uskoa uuden uskonnon tulevan opettamaan. Behai-liike on täten, käyttäksemme sangen kulunutta nimitystä, „ajan merkki” sekini.

Näin ollen olen katsonut „Tietäjän” velvollisuudeksi sisältää selonteko tästä uskonnollisesta ilmiöstä muhamettilaisessa maailmassa. Erään englantilaisen kirjottama lyhyt esitys asiasta seuraa tässä.

Marraskuu, s. 317-322

Artikkelissa „Kaksi Mestari K. H:n kirjettä” Tietäjän viime numerossa toistettiin muutamia C. W. Leadbeaterin muistiinpanoja ensimmäisiltä teosofisilta ajoiltaan. Nämä muistiinpanot olivat otetut hänen äsken ilmestyneestä kirjastaan *The Inner Life*, toinen osa, ja koska hän siinä kirjassaan vielä parilla sanalla jatkaa muistojaan Mad. Blavatskysta, otan nyt jatkon tähän, koska luulen senkin voivan huvittaa lukijoitamme:

„Kairossa me asetuimme asumaan Hotell d'Orientiin. Täällä minä ensimmäisen kerran näin yhden Veljeskunnan jäsenistä. Istuessani lattialla Madame Blavatskyn jaloissa, lajitellen joitakin papereita hänelle, hämmästyin nähdessäni meidän välillämme miehen, joka ei ollut ovesta tullut sisään. Se oli sama, joka nyt on Mestari D. K., vaikka hän siihen aikaan ei ollut vielä tullut täydellisen adeptin asteelle.

„Egyptissä olo Madame Blavatskyn seurassa oli monessa suhteessa sangen merkillinen kokemus, koska hän alinomaa puhui meille niin paljon

kaiken sen sisäisestä puolesta, minkä näimme. Hän oli ennen käynyt Egyptissä ja tunsikin hyvin monet virkamiehistä, kuten pääministeri Nubar pashan, venäläisen konsulin Monsieur Hitrovon, ja varsinkin museon esimiehen, Monsieur Masperon. Muistan erittäinkin, kuinka me viimeainitun seurassa kävimme läpi museon ja kuinka Madame Blavatsky osasi antaa hänelle mitä mieltäkiinnittävimpiä tietoja niistä erilaisista merkkiesineistä, jotka olivat hänen huostassaan.

„Madame Blavatsky ymmärsi arapiaa ja hänen tapansa oli huvittaa meitä kääntämällä meille niitä huomautuksia, joita vakavat ja arvokkaat arapialaiset kauppiat saattoivat lausua, istuessaan basaarissa toistensa kanssa keskustellen. Kun he olivat meitä jonkun aikaa kutsuneet kristityiksi koiriksi ja puhuneet halveksivasti naispuolisista sukulaisistamme monissa sukupolvissa, kysyi hän heidän omalla kielellään, tälläkö tavalla oikean profetan pojan tulee puhua niistä, joilta hän toivoo saavansa liikkeelleen ansiota. Miehet aina joutuivat peräti hämmille, kun eivät olleet odottaneet, että kukaan eurooppalainen heidän kieltään ymmärtäisi.

„Arapiankieli näyttää kuitenkin olleen ainoa itämainen kieli, minkä H. P. B. tunsikin. Hän ei osannut sanskritia ja monet teosofisen sanaston vaikeuksista johtuvat siitä, että hän noina aikoina saattoi kuvailla, mitä hän näki ja tiesi, ja sitten kysyä joltakin intialaiselta, joka sattui olemaan hänen läheisyydessään, mikä oli sen sanskritinkielinen nimitys. Hyvin usein tuo henkilö, joka hänelle kertoi sanan, ei ollut selvästi ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti; ja vaikka hän olisikin ymmärtänyt, täytyy meidän muistaa, että H. P. B. teki kysymyksensä eri filosofikoulujen jäsenille ja että jokainen näistä vastasi sen erityisen vivahduksen mukaan, mikä tuolla sanalla oli hänen koulussaan.

„Monta merkillistä ilmiötä tapahtui tuon tuostakin hänen ympärillään tähän aikaan. Ensinnäkin hän itse oli kaikista ilmiöistä ihmeellisin, sillä hänessä oli kaikenlaisia muutoksia, kuten Proteuksessa. Joskus itse mestarit käyttivät hänen ruumistaan ja kirjottivat tai puhuivat suorastaan hänen kauttansa. Toisin ajoin, kun hänen minänsä oli muualla toimessa, saattoi jompikumpi kahdesta häntä itseään alemmista oppilaista ottaa hänen ruumiinsa haltuunsa, ja sattui sellaisiakin tilaisuuksia, jolloin eräs nainen hallitsi tätä ruumista. Olen itse usein nähnyt kaikkien näiden muutosten tapahtuvan ja olen nähnyt sen uuden ihmisen, joka tuli ruumiiseen, katselevan ympärilleen nähdäkseen, minkälaiseen asemaan hän oli tullut – ja koettavan esim. saada kiinni keskustelun langasta. Mutta

sittenkään hän ei suinkaan ollut mikään tavallinen mediumi, sillä ruumiin todellisena omistajana hän oli kaiken aikaa täydessä tajussaan taustalla, ja ymmärsi kauttaaltaan, mitä tapahtui.

„Toisinaan tapahtui kuitenkin aivan erinomaisia asioita. Kun me kuljimme erämaan yli junalla Ismailiasta Kairoon, putosi junan vaunussa eteemme kirje, joka koski parhaillaan käyvän keskustelun ainetta ja antoi jokaiselle läsnäolevalle nimeltä mainituin lempeän rohkaisun. Minä ja eräs toinen seurueen jäsen satuimme juuri katsahtamaan ylös kirjeen tullessa ja molemmat näimme sen ilmestyvän ilmassa, aivan siinä pyöreässä sokkelossa vaunun katossa, missä yöllä pidetään lamppua palamassa. Kirje tuli niinkuin edellinenkin kirje valkoisena sumuna, joka kiteytyi paperipalaksi ja liiteli alas keskellemme.

„Muistan toisen tilaisuuden, jolloin hän Kairossa hajuvesikaupasta osti pienen pullon ruusuataria, käytettäväksi Adyarin pyhäkköhuonetta varten, maksaen siitä kaksi punttaa (Smk. 50). Kun me puolta tuntia myöhemmin istuimme hotellissa suuruksella, pienen pöydän ääressä, joka seurueellemme oli katettu erääseen alkoviin, putosi ilmasta pöydälle kaksi englantilaista kultarahaa ja Madame Blavatsky selitti itselleen sanottavan, ettei hänen pitäisi enää tällä tavalla tuhata rahoja Mestarien takia, koska me tulisimme tarvitsemaan joka kolikkoa, mikä meillä oli, ennenkuin saapuisimme Adyariin – joka todella niin toteutuikin.

„Milloin toisella, milloin toisella kerralla olen nähnyt hyvin monet niistä ilmiöistä, jotka läheisimmin liittyivät Madame Blavatskyyyn. Olen nähnyt hänen „äkkituotannolla” hankkivan piirroksia ja kirjojista, ja olen myös nähnyt hänen löytävän kadonneen esineen salaisilla kyvyillään. Useina kertoina olen nähnyt hänen läsnäollessaan kirjeitä putoavan ilmasta ja täytyy minun myöskin tunnustaa, että olen nähnyt sellaisen kirjeen putoavan tässä huoneessa Adyarissa, silloin kun hän oli 6,000 peninkulman päässä Englannissa, ja että itsekkin useita kertoja olen ollut Mestarin käytettävänä tällaisten kirjeiden lähettämisessä senjälkeen kuin H. P. B. lähti fyysilliseltä tasolta.

„Noina aikaisempina Seuran aikoina tuli Mestareilta usein sanomia ja neuvoja ja me elimme sellaisen valtaavan innon tasolla jota tuskin voivat kuvitellakaan Madame Blavatskyn kuoleman jälkeen Seuraan liittyneet jäsenet. Ne meistä, joilla on ollut arvaamattomana etuoikeutena päästä suoranaiseen kosketukseen Mestarien kanssa, ovat tietysti itse säilyttäneet tuon innon, mutta me emme ole epäsuotuisissa oloissa kyenneet samaa intoa ylläpitämään jäsentemme laajassa piirissä. Ehkä me nyt taas pian

saamme kokea sen tunteen uudelleen elpymistä. Jospa kaikki ansaitsisimme ottaa osaa niihin ihmeellisiin aikoihin, jotka ovat tulossa.”

*

Samassa teoksessa, joka sisältää Mr. C. W. Leadbeaterin pitämiä pikku puheita iltaisin T. S:n päämajassa Adyarissa, kertoo tekijä m. m. Marsista ja sen asukkaista. Tämä kyhäys on luettavana erityisenä artikkelina tässä Tietäjän numerossa. Ymmärtääkseen siinä esitetyt asiat on lukijan hyvä tutustua „Enkelein lankeemus” nimiseen kirjaseen. Mr. Leadbeater on jyrkästi sillä kannalla, että Mars ja Merkurius kuuluvat „maaketjuun”, s. o. meidän ihmiskuntamme on ennen asustanut Marsissa ja tulee jätettyään maapallon siirtymään Merkuriukseen. Marsissa asuu tätä nykyä Mr. Leadbeaterin mukaan kahdenlaisia ihmisiä: osaksi „laiskureita”, jotka jäivät sinne, kun muu ihmiskunta muutti maahan, osaksi ihmisyksilöitä, jotka kuuluvat n. k. sisäiseen kiertokulkuun. Nämä ihmiset ovat lahjakkaita sieluja, jotka haluavat nopeasti kehittyä. He eivät ole meidän ihmiskuntamme vanhimpia sieluja, ei niitä, jotka kuuketjussa ensimmäisinä kehittyivät eläimistä ihmisiksi. He kuuluvat n. k. toiseen sieluryhmään, siis niihin ihmisiin, jotka täällä maapallolla ruumistuneina muodostavat suuren ihmisenemmistön, joita ei elähtä mikään erityinen kehitymisinto. Mutta sisäkiertolaiset poikkeavat siinä suhteessa ryhmäläisistään, että he kuten sanottu tahtovat kehittyä. Heille suodaan tilaisuus ruumistua ketjumme toisilla planetoilla, jotta he saavuttaisivat saman asteen, jolla ihmiskuntamme ensiluokkalaiset ovat. Ja ketkä näihin ensiluokkalaisiin kuuluvat? Ne ihmiset, jotka ottavat osaa kulttuuriohjelmaan maapallolla, edistyneimmät, sivistyneimmät, ajattelevimmat ja jaloimmat. Niiden tasolle Marsihmiset y. m. sisäkiertolaiset pyrkivät.

*

Koska Tietäjä ensi vuonna alottaa kahdeksatta vuosikertaansa, alkaen samalla uutta seitsenvuotisjaksoa elämässään, olen uneksunut kaikenmoisista parannuksista ja uutuuksista, joita olisi toteutettava vuoden 1912 alusta. Soisin ensinnäkin, että Tietäjän paperi olisi hieman paksumpaa ja parempaa, toiseksi, että paino olisi suurempaa, niin että heikkosilmäisemmätkin lukijat vaivatta voisivat seurata tekstiä, ja kolmanneksi, että sivumäärä numeroissa nousisi. Olemme päässeet noin

400 sivuun vuodessa. Nyt tahtoisin, että lukumäärä ensi vuonna kohoaisi 500:een. Kaikki nämä parannukset koskevat ulkonaisia asioita, mutta onhan muoto hengen ja elämän ilmennystä, ja ainahan me ihmiset iloitsimme, kun lapsukainen kasvaa ja varttuu, sillä tiedämme, että hän silloin sisäisestikin kehittyy itsenäisemmäksi ja viisaammaksi. Tietäjä on meidän kaikkien yhteinen lapsemme, ja kun hän täyttää seitsemän vuotta, alkaa hänen oman minänsä ääni selvemmin kuulua. Hän on silloin rakentanut itselleen fyysillisen ruumiin ja hänen elinvoimansa pääsee vapaammin vaikuttamaan eetteriruumiissa. Mutta eetteriruumiin ominaisuuksia on kasvaminen, laajeneminen, lisääntyminen, ja sentähden Tietäjänkin täytyy alkavan seitsenvuotisjakson kuluessa laajeta ja suureta. Ja minä uneksinkin, että tämä pantaisiin alulle jo ensi vuonna.

Kyllä uneksinkin parannuksista sisällönkin suhteen, mutta niistä asioista on aina hatarampi kerskata. En sentään malta olla mainitsematta pari unelmaani: että Tietäjä sisältäisi erityisen astrologisen pikkuosaston joka numerossa ja että läpikäyväenä kirjoituksena julkaistaisiin kaunokirjallinen teos, mieluummin suomenkielinen alkuteos.

Jätän nyt nämä kaikki kysymykset lukijain harkittavaksi ja kerron ratkaisuisista tarkemmin ensi numerossa. Tietysti ne edellyttävät, että lukijammekin kaipaavat parannuksia, ja että Tietäjän herättämä lukuhalu on kasvamassa. Unelmiini kuuluu myös, että Tietäjän tilaajamäärä kasvaa kaksinkertaiseksi.

*

Luentoja en ole ollenkaan pitänyt tänä syksynä; poikkeustapaus oli lokakuun 22 p:nä, jolloin puhuin Teosofisen Nuorisoliiton Helsingin osaston toimeenpanemassa aamujuhlassa Olympiassa, aineena „henkinen alkemia”. Ohjelma oli vaihteleva ja puoleensavetävä ja oli houkutelut ison huoneen täydeltä väkeä. En ole kysymysiltojakaan pitänyt. Ainoastaan torstaisin klo 5-6 olen tavattavissa Helsingissä Bulevardin 7:ssä, jolloin on „ylisihteerin vastaanotto”. Muuten istun enimmäkseen kotona täällä „päämajassa” ja hoidan muita tehtäviäni. Tuntuukin sangen viehättävältä istua kirjoituspöydän ääressä, kun monta vuotta on elänyt miltei yhtämittäisessä liikehumussa.

Jouluksi saan nyt valmiiksi kirjan, jota moni on kysellyt ja josta jo toista vuotta sitten oli puhetta: kirjan maailman uskonnoista. Talvella 1909-1910 pitämieni luentojen nojalla esitän siinä pikakuvia suurten uskontojen alalta.

Puhun hinduismista, buddhanopista, zoroasterinopista, kristinuskosta, muhamettilaisuudesta ja juutalaisten salaisesta opista. Nämä ovat eläviä uskontoja. Kuolleista uskonnoista puhun kaldealaisten, egyptiläisten ja kreikkalais-roomalaisten maailmankatsomuksesta, jonka ohessa puhun Pythagoraasta ja Apollonios Tyanalaisesta. Yhteensä tulee kirjaan 16 lukua ja noin 400 sivua. Toivon, että siitä tulee opas totuuden etsijöille, kun he kysyvät: mutta ovatko sitten uskonnot opettaneet samaa kuin nykyaikainen teosofia?

V. H. V:ltäkin ilmestyy kirja jouluksi. Se on ensimmäinen osa laajemmasta teoksesta, joka tutkii kristinuskon alkuperäistä oppia elämästä ja kuolemasta. Tämä osa käsittelee Jeesuksen opin ydintä, ja Tietäjän lukijoille tutulla sujuvalla tavallaan tekijä siinä historiallisen ja tieteellisen tarkasti ja vakuuttavasti näyttää meille, mitä Kristus itse tuosta kysymyksestä opetti. Lukijat ymmärtävät sanomattanikin, että soisin sen kirjan vaikuttavan repäisevästi meidän uskonnolliseen elämäämme.

Painosta valmistuu jo tässä kuussa pari käännöstä: *Elonneste, tsheelan päiväkirjasta*, kirj. G. M., hinta 60 p., ja *Valkoisen lootuskukan tarina*, kirj. M. C., hinta Smk. 2:25, sid. 3:25. Molemmat kirjat ansaitsevat aivan erityistä huomiota. „Elonneste” kirjoitettiin jo H. P. Blavatskyn aikana ja osaksi hänen avullaan; sen sisältö hämmästyttää teosofistakin lukijaa, ja paljon on sen sanoihin kätkeyty. „Valkoisen lootuskukan tarina” puolestaan nostaa meidät todellisen henkisen pyrkimyksen puhtaaseen ja ylevään ilmapiiriin; ei sitä voi lukea tuntematta itseään paremmaksi ihmiseksi. Se on kertomus erään nykyisen mestarin elämänvaiheista vanhassa Egyptissä.

Kirjoista puhuessa tahdon vielä mainita, että *kevällä* ilmestyy Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella toht. R. Steinerin erinomainen salatieteellinen teos *Kuinka saavutetaan tietoa korkeammista maailmoista?* ja mahdollisesti myös saman tekijän *Teosofia*, joka on paraimpia esityksiä mitä tunnen tästä aineesta. Tohtori Steiner taitaa itsekkin saapua Helsinkiin pääsiäisaikaan, ja siksi koetamme saada hänen kirjansa painosta.

*

Astrologeillemme tahdon ilmottaa, että Raphaelin efemeridit vuodelle 1912 ovat nyt saapuneet Englannista ja myydään Teosofisessa Kirjakaupassa á 75 p. kpl. Postivapaasti 85 p.

Seuraavia uusia kirjoja suositan vieraita kieliä taitavalle:

Annie Besant, *The Immediate Future*. Smk. 3:75.

C. W. Leadbeater, *The Inner Life*, I ja II. Smk. 9:– ja 11:25.

Rudolf Steiner, *Die geistige Führung des Menschen und der Menschheit*. Smk. 2:70.

Annie Besant, *Kristi Gjenkomst* (norjal. käännös). Smk. 2:25.

Edouard Schuré, *Jesu Kristi mission i esoterisk belysning* (norjal. käännös). Smk. 3:–.

Näitä kirjoja voidaan tilata Teos. Kirjakaupan kautta ja postimaksuksi on liitettävä 10 % hinnasta.

Joulukuu, s. 351-355

Vuodet vierivät, aika syöksyy iankaikkisuuteen. Ihminen tarttuu kiinni ajan pyöriivään rattaaseen, muttei voi seisottaa sen kulkua. Hän itse syöksyy mukana iankaikkisuuden rannattomaan valtameren ja kysyy ihmetellen: „olenko aaltoihin hukkuva minäkin? Eikö mitään ole pysyväistä? Kaikki muuttuu, kaikki käy kohti kuolemaa, eikö ole mitään ikuisesti pysyvää?” On, kuolematon rakkaus pysyy iankaikkisesti, ja Hän, joka maailmassa kuolematonta rakkautta personoi, Hän on ajasta tietämätön. Sama Hän on tänään kuin Hän oli eilen ja sama Hän on iankaikkisesti. Hänen nimensä on Minä Olen Se Mikä Olen ja Hänen ylistystänsä taivaat ja maat ikuisesti laulavat. Ei ihmettä, että joulun aikaan, jolloin pimeys kattaa maan, taivaitten enkelit lähestyvät maan piiriä ja paisuttavat kuoronsa niin voimakkaaksi, että kuolevainenkin voi kuulla heidän ylistyslauluaan. Monen, monen yksinäisen tai tuskan ahdistaman ihmisen korviin on jouluyön majestetillisen mahtavana kaikunut enkelikuorojen „Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa”.

Niin, kunnia olkoon Hänelle, joka on iankaikkinen ja kuolematon rakkaus.

*

Vuosi 1911 on pian kulunut umpeen. Tietäjä on taas astunut taipaleen edemmä elämänsä tiellä, ja katsahtaessaan taaksepäin kulunutta vuositaivalta, täytyy sen myöntää, että 1911 alkoi huonoilla enteillä kirjallisessa maailmassa: suurella kirjaltajain lakolla. Kolme kuukautta kestävä lakko sai paljon epäjärjestyttä ja säännöttömyyttä aikaan aikakauskirjojen ilmestymisessä. Tietäjä tosin ilmestyi – ontuvana ja

huonosti puettuna, – mutta kuinka sen olisi käynyt, jos ystävät ja lukijat olisivat sen unohtaneet ja sille selkensä kääntäneet? Sydämeästään Tietäjä kiittää kaikkia suosijoitaan, s. o. kaikkia tilaajiaan ja asiamiehiään, sillä heidän ansiota on, että taas ollaan onnellisesti välimatkan päässä. Riittääköön heidän intonsa eteenkinpäin! Tietäjä on nyt vielä suuremman kannatuksen tarpeessa, kun se ensi vuonna laajentaa ohjelmaansa.

Onnellista joulua kaikille!

*

Muuan maaseutulainen T. S:n jäsen kysyi minulta äsken, eikö Suomen Teosofinen Seura voisi kustantaa oman kiertävän puhujan, joka kulkisi looshista looshiin ja kaupungista kaupunkiin. „Luulisihan nyt meidänkin seuramme jaksavan pitää omaa ‘pappia’, kun kaikki toiset vallankin pienet seuramat siihen pystyvät.” Tuuma oli mielestäni siksi hyvä, etten osannut muuta sanoa kuin: „kyllä kai T. S. sen jaksaa, kun vain ensin ilmestyy sopiva henkilö. Jos olisi meillä intoa uhkuva mies tai nainen, kyllin oppinut ulkonaisesti ja kyllin sivistynyt sisäisesti, joka tahtoisi käydä loosheissa tarkastamassa ja ohjaamassa niiden työtä ja lietsomassa jäsenissä hengen tulta, niin varmasti Seuramme keksisi keinoja semmoista palkata. Ulkomailla tämmöisiä virkailijoita on. Indiassa esim. niitä kutsutaan looshitarkastajiksi ja valitaan aina vuodeksi toimeensa. Muutenhan meillä tehdään sensuuntaista työtä vapaaehtoisesti. Onhan meillä tätä nykyä pari kiertävää kirjakauppiasta, jotka samalla tekevät hyvää henkistä työtä sekä jäsenten että syrjäisten kesken. Kunhan vähän odotamme, uskon, että uusiakin työntekijöitä ilmestyy. Monet nuoret kasvavat jo teosofisessa ympäristössä . . . Kun heistä varttuu miehiä ja naisia, löytyy kyllä heidän joukostaan sekä puhujia että toisenlaisia työntekijöitä . . .”

*

Vaikka tämä tuonenkyläläinen „päämaja”-hommamme herätti jonkun verran hämmästyttä Suomen T. S:n viime vuosikokouksessa, on se kaikista epävirallisuudestaan huolimatta saanut paljon suosiota ja ystävyyttä osakseen. Kuten Tietäjässä julaistuista kuittauksista on näkynyt, on „Maakassamme” säännöllisesti muistettu raha-avustuksilla. Marraskuu varsinkin oli tässä suhteessa suopea. Ensin muutamat ystävät toivat tuhannen markan setelin, jota vuoden mittaan oli kokoon kerätty ja jolla

heti lyhennettiin Tuonenkylän velkoja, ja sitten insinööri G. I. von Fieandt lahjotti „päämajan” hyväksi kaksisataa markkaa nettotuloistaan äsken pitämästään vihellyskonsertista Helsingissä, – pienemmistä lahjoista puhumatta. Päämajan aate näkyy täten viehättävän jäseniämme. Selväksi lienee muuten käynyt kaikille, ettei tämä maankylässä sijaitseva „päämaja” millään tavalla kilpaile Helsinkiin joskus perustettavan päämajan kanssa eikä tee tämmöistä tarpeettomaksi. Helsingissä tulee sijaitsemaan Teosofisen Seuran virallinen keskus ja helsinkiläisen teosofisen työn ahjo.

Tämä Tuonenkylän päämaja on aiottu Suomea käsittävän teosofisen työn keskustaksi, ja sitä tarkotusta se nytkin jo täyttäne. Onhan helsinkiläisen päämajan hyväksi jo vuosia sitten perustettu virallinen „oman kodin rahasto”, jota silloin tällöin on muistettu lahjotuksilla. Varsinkin on Helsingissä toimiva teosofinen ompeluseura jo pari kertaa luovuttanut tulot myyjäisistään „oman kodin rahastolle”.

Olisi muuten suotava, että teosofisia keskustoja syntyisi ympäri maata, että Teosofisen Seuran looshit hankkisivat itselleen omat kodit, että teosofit asuisivat pienissä kolonioissa ja että työ siten keskittyisi ja kasvaisi voimakkaaksi kullakin paikkakunnalla. Yhdessä looshikaupungissa – Mikkelissä – jo puuhataan tähän asuuntaan. Erään jäsenen alotteesta on vuokrattu maata ja rakennetaan talo, jossa aluksi yksi huone omistetaan looshityölle, mutta joka tulevaisuudessa kokonaisuudessaan lahjotetaan Teosofiselle Seuralle.

*

Nyt kuluneena vuonna samoin kuin ennen on valitettu teosofein puolelta, että teosofian ja Teosofisen Seuran nimessä voi maaseudulla joskus esiintyä puhujia, jotka eivät mitenkään vastaa teosofiselle puhujalle asetettavia vaatimuksia. He saattavat esittää omia harhaanviepiä mielipiteitään oikeaoppisena teosofiana, vieläpä saattavat rahoja kerätä „Seuran hyväksi” tai „aatteen edistämiseksi”, vaikka ne joutuvat heidän omiin taskuihinsa. Tämä on sangen ikävä ilmiö, mutta minä olen aina vastannut, että Seura ei kykene tämmöistä estämään. Emme voi kieltää ketään puhumasta teosofiasta enemmän kuin muistakaan aineista. Jokainen täysi-ikäinen kansalainen toimii omalla vastuullaan ja omaksi kunniakseen tai omaksi häpeäkseen. Seuran puolesta voimme vain ilmottaa loosheillemme ja jäsenillemme, että he olisivat varuillaan

keinottelijoista, ja sitä olen tehnyt sekä suullisesti että kirjallisesti. Jokainen jäsen tietäköön, ettei kellään ole oikeutta esiintyä Teosofisen Seuran nimessä; on ainoastaan yksi virkailija Suomessa, joka virkansa puolesta ja virallisesti edustaa Teosofista Seuraa, ja se on ylisihteeri.

Mitä taas teosofiaan tulee, on kyllä jumalallinen viisaus niin suuri ja syvä, ettei kukaan inhimillinen olento ole sitä tyhjentänyt eikä lopullista sanaa siitä sanonut. Mutta jos kerran emme pidä semmoisia olentoja kuin Kristusta ja Buddhaa ehdottomina auktoriteteina – puhumattakaan H. P. Blavatskysta, Annie Besantista tai muista suurteosofeista, – niin on kerrassaan naurettavaa asettaa joku Pekka tai Paavo auktoritetiksi teosofisissa asioissa. Ja surkuteltava on se Pekka tai Paavo, joka itsestään luulee ja sanoo, että hän on yhtä hyvä jumalallisen viisauden tietäjä kuin Blavatsky tai Besant tai vaikkapa Jeesus tai Buddha. Kaikessa tiedossa on asteita, ja koska jumalallinen viisaus on ihmistietämisen esine, on myös eri asteita teosofisessa tiedossa. Miksikä muuten puhuttaisiin viisauden mestareista ja heidän oppilaistaan, vihityistä ja vihkimättömistä? Mieleöntä on vertailla itseään ajatuksissaankaan Jeesukseen tai edes Blavatskyyn tai Besantiin. Ja jos mistään sanomme „tämä on teosofian oppi”, sanokaamme sitä semmoisesta opista, jonka kaikkien aikain viisaat ovat hyväksyneet tai jonka edes Madame Blavatsky on esittänyt, mutta älkäämme sanoko niin omista mielijohteistamme. Ei tämä kiellä meidän ajatusvapauttamme – päinvastoin. Mutta se opettaa meitä erottamaan omat mielipiteemme viisaitten lausunnoista, milloin ne ovat ristiriidassa.

Ajatteleville tämä on kaikki turhaa puhetta, mutta olen näin kirjottanut näyttääkseni, etten iloitse mistään teosofian nimessä harjoitetusta onnen onkimisesta.

*

Uusista kirjoistamme ovat seuraavat kolme jo ilmestyneet kirjakauppaan:

M. C., Valkoisen lootuskukan tarina. Suomennos. Hinta Smk. 2:25, sid. 2:75.

Pekka Eroast, Suuret uskonnot. Hinta Smk. 4:–, sid. 4:75.

G. M., Elonneste. Erään tseelan päiväkirjasta. Suomennos englanninkielestä. Hinta 50 p., sid. 75.

Näinä päivinä ilmestyvät myös:

M. C., *Herääminen*. Suomennos englanninkielestä. Hinta Smk. 1:–, sid. 2:–.

V. H. V., *Kristinuskon alkuperäinen oppi elämästä ja kuolemasta*. Hinta Smk. 2:50, sid. 3:25.

Tietäjän tilaajille lähetetään tämän numeron mukana tilauskortti, jonka avulla he voivat tilata itselleen nämä kirjat ja Tietäjän vuodeksi 1912 jälkivaatimuksella enemmittä vaivoitta ja kustannuksitta.

Suositan myös Tietäjän lukijoille sanomalehteä „*Pellonpoika*”, joka mielestäni on hyvin toimitettu ja mieltäkiinnittävä lehti. Toimittaja Frans Korpi onkin vanha teosofian ystävä ja Teosofisen Seuran jäsen. Toivon „*Pellonpojalle*” kaikkea menestystä ensi vuonna!

Sopiva tauluksi looshihuoneihin ja teosofikoteihin on valokuva „*Kristuksen pää*”, jonka hinta on 3:75. Sen on maalannut sama saksalainen maalari Schmiechen, joka mestarein M:n ja K. H:n kuvat maalasi, ja kuuluu tässäkin olleen myötävaikutusta „*toiselta taholta*”.